

OSZCZĘDNOŚĆ

Organ „Związku Galicyjskich Kas Oszczędności“

Wychodzi w połowie każdego miesiąca.

Redaguje
Biuro Związku.

Redakcyja i Administracyja
Lwów, ulica Mochnackiego 1. 4.

Prenumerata
roczna z przesyłką pocztową 5 kor.

Ogłoszenia
70 kor. za stronę, przy powtarzaniu odpowiedni opust.

TREŚĆ: J. Strzyżowski: W sprawie znaleźnego za zgubione książeczki oszczędności. — Posiedzenie Wydziału Związku galicyjskich kas oszczędności. — Galicyjska kasa oszczędności w Sejmie. — Sposób pobierania eskontu od wkładek niewypowiedzianych. — Krajowa centralna kasa dla spółek rolniczych. — Nowy projekt ustawy na niekorzyść kas oszczędności. — Notatki. — Ruch wkładek za sierpień, ruch wkładek za wrzesień.

W sprawie znaleźnego za zgubione książeczki oszczędności.

W „Oszczędności“ z lipca b. r. w artykule pod tytułem: O prawnym znaczeniu książeczek wkładowych Kas oszczędności, omawiającym broszurę Dra Bülza „Sparkassenbuch Sparkassenguthaben“ znajduje się wzmianka, że judykatura sądów przyznaje tytułem znaleźnego 10% wkładki zamiast „odpowiedniego“ wynagrodzenia.

Co do tego pozwolę sobie zwrócić uwagę na orzeczenie najwyższego trybunału z 7. stycznia 1903 r. do L. 17734.

W danym wypadku znaleziono losy wartości 600 K. i książeczki wkładowe na 15.761 K. 19 h. Znalazca domagał się łącznej sumy znaleźnego w kwocie 1636 K. które mu obie niższe sądowne instancje przyznały. Odmienne rozstrzygnął powołanym orzeczeniem trybunał najwyższy i zniósł wyroki niższe sądowne, przyznając tylko 60 K. t. j. 10% odnalezionych losów w myśl postanowień § 389 i 301. ust. cyw. a odmawiając zupełnie „znaleźnego“ za książeczki wkładek oszczędności. Rewizya wyroków została dopuszczoną na podstawie ust. 4. § 502 procedury cywilnej z powodu mylnego ocenienia sprawy przez sąd apelacyjny, względnie przez obie niższe instancje, które przyznały znaleźne i od książeczek oszczędności.

W motywach wyroku zaznaczono:

W myśl § 305 ust. cyw. zwyczajna wartość przedmiotu ocenia się wedle pożytków, jakie zwykle i powszechnie przynosi, nie zaś wedle interesu, jaki może mieć właściciel w odzyskaniu przedmiotu we właściwym czasie. Znalezione książeczki zaś nie miały dla osób trzecich żadnej wartości, gdyż właściciel doniósł Kasie o utracie tych książeczek z zastrzeżeniem zakazu wypłaty a zatem o korzyści jakiegóż posiadania tych książeczek nie ma mowy.

Jeżeli sąd apelacyjny uznaje książeczki za walor (Inhaberpapiere) to zachodzi błąd prawny a to już z tego względu, że książeczka opiewa na oznaczone nazwisko. Okoliczność że Kasa w myśl ustawy albo statutu uprawnioną jest do wypłaty wkładki każdoczesnemu okazicielowi nie tworzy z książeczki wkładowej efektu wartościowego.

Książeczka wkładowa, zaznacza w dalszych wywodach trybunał najwyższy — przedstawia się raczej jedynie jako papier legitymacyjny i dostarcza posiadaczowi domniemanie uprawnienia nie zaś samo uprawnienie i w sobie samej nie ma książeczka żadnej wartości rzeczowej. Instytucje wystawiające książeczki wkładowe są wprawdzie uprawnione ale nie zobowiązane bez dalszego badania skutecznie wypłaty okazicielowi książeczki a wypłata jest wręcz wykluczoną w razie zawiadomienia o stracie przez rzeczywistego właściciela. Wywody te nie odbiegają od poglądów Dra Bülza i odpowiadają zupełnej słuszności. Przypuszczać nałży, że wobec trafnych uwag Dra Bülza nie tylko najwyższy trybunał nie zmieni stanowiska zajętego w powołanym orzeczeniu ale i niższe sądy dadzą wyraz tym istotnie właściwym i słusznym poglądom.

J. Strzyżowski.

Posiedzenie Wydziału Związku galicyjskich kas oszczędności we Lwowie.

W dniu 6. października 1907 odbyło się w sali obrad galicyjskiej kasy oszczędności we Lwowie posiedzenie Wydziału Związku.

Po odczytaniu protokołu z poprzedniego posiedzenia przyjęto do wiadomości sprawozdanie z czynności biura, poczem przystąpiono do załatwienia ważnej dla kas sprawy utworzenia specjalnego działu dla kas oszczędności przy banku krajowym.

Należące do tego działu kasy oszczędności miałyby prawo:

1) korzystania z kredytu bezcenzuralnego zazwyczaj tylko $\frac{1}{2}\%$ wyżej stopy eskontowej Banku austro-węgierskiego.

2) korzystania z kredytu lombardowego bez opłaty prowizji za zwykłą stopą procentową Banku krajowego zazwyczaj równą stopie lombardowej Banku austro-węgierskiego, (a nadto przy wyższym wymiarze kredytu).

3) składania zbytecznej gotówki na swój rachunek bieżący w Banku za poborem odsetek tylko $\frac{1}{2}\%$ niżej od stopy eskontowej dla kredytu eskontowego (pod 1).

4) przyjmowania od Banku gotówki w rachunku bieżącym według corocznie układanej listy kredytowej po stopie eskontowej dla kredytu eskontowego (ad 1)

5) do wzajemnego inkassa wszelkiej kategorii bez wszelkiej opłaty prowizyj i jedynie za zwrotem rzeczywistych wydatków i interesowanym firmom trzecim opłacanych prowizyj.

6) korzystanie z pośrednictwa Banku krajowego w kupnie i sprzedaży papierów wartościowych, przyczem bank papiery własnych emisji byłby obowiązany skupywać od kas oszczędności po kursie przeciętnym wiedeńskim, a sprzedawać im 15 h. ponad ten kurs przeciętny, natomiast efekta obcych emisyj kupowałyby i sprzedawałyby Bank krajowy kasom oszczędności za zwrotem oryginalnych wydatków swoich i zapłaconych przez siebie prowizyj obcych. Ponadto mógłby Bank krajowy urządzić przy kasach oszczędności składy komisowe swych emisyj a zysk tego obrotu wpływałby do kas tych instytucji

Z rozwojem tego stosunku mogłaby również być wzięta pod rozwagę kwestya w jaki sposób mógłby Bank krajowy obejmować w drodze cesji pretensje hipoteczne kas oszczędności za ich oczywiście gwarancją i emitować na tej podstawie własne obligi

Ponieważ przeważna ilość kas związkowych oświadczyła gotowość przystąpienia do tego działu przy Banku krajowym, przeto po dłuższej dyskusji uchwalono: przyjąć powyższe propozycje Banku krajowego na razie z układem na jeden rok z zastrzeżeniem, że

a) kasy oszczędności będące zastępstwami Banku krajowego nie utracą prowizyj i korzyści przyznanych im na podstawie istniejących umów z tytułu zastępstwa a nadto będą miały prawo do wszystkich korzyści tego układu,

b) o ileby która kasa objęła agendy w charakterze zastępstwa banku krajowego, zastosowane będą do niej przepisy jak pod a).

Następnie upoważniono prezydium Związku do dalszego działania w tej sprawie imieniem Wydziału wedle swego uznania.

Z porządku dziennego omówiono sprawozdania z dokonanych lustracji powiatowej kasy oszczędności w Krakowie, miejskiej i powiatowej kasy oszczędności w Bochni.

Uchwalono odbyć następne posiedzenie Wydziału jeszcze w grudniu bieżącego roku, na którym uchwaloną zostanie lista kredytowa dla reeskontu weksli w Banku krajowym i dla dotacyj w rachunku bieżącym, dla tych kas, które przystąpią do działu kas oszczędności przy Banku krajowym.

Na temże posiedzeniu oznaczonym zostanie termin zwołania Walnego Zgromadzenia delegatów związkowych kas oszczędności.

Galicyjska kasa oszczędności w Sejmie.

Komisyja bankowa przedłożyła Sejmowi następujące sprawozdanie o zamknięciu rachunków galicyjskiej Kasy oszczędności we Lwowie za rok 1905 i 1906.

Stosownie do przepisu §. 38. statutu galic. Kasy oszczędności we Lwowie, przedłożył Wydział krajowy Wysokiemu Sejmowi dwa sprawozdania o zamknięciu rachunków tejże instytucji za lata 1905 i 1906 z wnioskiem o udzielenie Zarządowi Kasy absolutoryum za te dwa lata.

Wedle ustalonej dotychczasową praktyką zasady czynność Komisji bankowej odnośnie do galic. Kasy oszczędności polega z jednej strony na zbadaniu podstaw faktycznych, uzasadniających wnioski na udzielenie rachunkowego absolutoryum — z drugiej strony na rozpatrzeniu i ocenie działalności zakładu ze stanowiska ogólnych norm prawnych i gospodarczych, jakimi zakład taki kierować się powinien, jak i ze stanowiska bezpieczeństwa funduszu krajowego, który za zobowiązania tego zakładu przyjął poręczenie.

W pierwszym kierunku zaznacza Komisya bankowa, że skoro wedle sprawozdania Wydziału krajowego rachunki kasy za lata 1905. i 1906. zostały przez powołane do tego statutem organy sporządzone, sprawdzone i bez zastrzeżeń i uwag przyjęte, to tem samem dla Komisji bankowej, której kompetencya nie sięga w sferę rachunkowej kontroli — dostarczono faktycznych podstaw do poparcia wobec Wysokiego Sejmu wniosku Wydziału krajowego, aby Zarządowi galic. Kasy oszczędności we Lwowie udzielono absolutoryum z rachunków za lata 1905. i 1906.

Spełniając w drugim kierunku swoje zadanie, Komisya bankowa uważa za konieczne uzupełnić sprawozdanie Wydziału krajowego kilkoma uwagami, które jej nasuwa treść powołanych zamknięć rachunkowych oraz przedłożonych Wydziałowi krajowemu wyjaśnień Zarządu kasy.

Galicyjskiej Kasy oszczędności nie podobna oceniać z tego punktu widzenia, z jakiego się ocenia w ogóle Kasy oszczędności t. j. instytucje finansowe o etycznie społecznych zadaniach. Galicyjska Kasa oszczędności jest nietyle ze względu na obowiązujące ją normy prawne, ile ze względu na stosunki faktyczne, stworzone przez znaną powszechnie katastrofę i nieszczęśliwie obrane środki sanacyi skutków tej katastrofy, dziś jeszcze instytucya finansową o odrębnym zupełnie typie i dlatego przy ocenieniu pracy gospodarczej tej instytucji jej odrębne właściwości i warunki życia koniecznie uwzględnić należy.

Jej wybitną cechą charakterystyczną, która ją od innych Kas oszczędności szczególnie odróżnia, stanowi przedewszystkiem ta okoliczność, że jestto kasa, która z konieczności pracować musi na zysk. Ujawnia się ta cecha w wysokim napięciu procentowem, w obfitem korzystaniu z obcych kapitałów w drodze lombardu lub reeskontu wekslowego, w poważnej rubryce dochodu z prowizyj od wkładek wypłacanych bez wypowiedzenia. Tych zjawisk, które z istotą Kas oszczędności w ogóle nie zupełnie licują, za ujemną kierunku gospodarczego galic. Kasy oszczędności we Lwowie, ze względu na jej wyjątkowe położenie — poczytywać nie można. Kasa galicyjska we Lwowie nie ma innej drogi do odzyskania strat, jak drogę obrotowego zysku, a na tej drodze postępuje wedle ogólnych prawideł gospodarczych bankowych i postępuje zgodnie z statutami i regulaminem zakładu, znacząc widoczny i normalny postęp.

Zamknięcia rachunkowe wskazują nietylko, że galic. Kasa oszczędności jako taka t. j. instytucya w granicach jej uprawnień statutowych działająca rozwija się zupełnie normalnie, ale nadto zamknięcia te dowodzą, że ta Kasa posiada bardzo wiele sił żywotnych, skoro ona mimo ciężkich ułomności wyniesionych ze znanej powszechnie katastrofy i mimo stale dziś jeszcze doznawanych zawodów jest w stanie wykazać bardzo pokaźne gospodarcze rezultaty.

Zaufanie do tej instytucji wzrasta stale, mimo poważnej miejscowej konkurencji i trudnych warunków targu pieniężnego; jej kapitał wkładkowy

wzrasta; wynosił w r. 1904. kwotę K. 77,034,608, wzrósł w r. 1905. do kwoty K. 79,563,055 a w r. 1906. do sumy K. 81,662,348. Ten wzrost jest wprawdzie względny, bo polega na przyroście procentowym; wzrosty r. 1906. przewyższają władki o K. 641,318, ale ta okoliczność odpowiada targowi pieniężnemu tego roku i pojawia się prawie we wszystkich równorzędnych instytucjach w państwie.

Rachunek zysków i strat wykazuje w roku 1905. nadwyżkę z obrotu w kwocie K. 233,412,89, w roku 1906. nadwyżkę w sumie K. 326,302,91; więc gdy się zważy, że galic. Kasa oszczędności mająca w martwych, prawie żadnego dochodu nie przynoszących lokacjach uwięzionych około 13 milionów kor. kapitału wkładkowego, zdołała przecie opłacić procenta od wkładek, pokryć koszta administracji i wykazać dość poważną nadwyżkę obrotową około 300.000 kor., to się przyjść musi do przekonania, że siły żywotne tej instytucji dorosły do tego, aby z niej samej wykrzesać tyle dorobku, iżby on pokrył całkowite nawet straty, jakieby wskutek odpisania martwych pozycji bilansowych instytucja ta ponieść musiała. Przymując bowiem, że galic. Kasa oszczędności odrzuci w latach następnych zwyczaj z obrotów nie 327.000 K. jak w r. 1906. lecz tylko 150.000 K. a nadto 0,5—0,6% czystego zysku ze zwiększającego się co roku kapitału obrotowego, to wedle przybliżonych obliczeń w przeciągu następnych 20—25 lat kasa pokryje cały swój niedobór własnymi siłami, choćby niedobór ten wynosił całą dzisiejszą pozycję bilansową t. zw. „interesów w likwidacji“ w sumie około 10,000,000 koron i dlatego Komisja bankowa sądzi, że o ile galic. Kasa oszczędności ograniczy na przyszłość działalność swoją do sfery uprawnień statutami jej ściśle zakreślonej, obawy o jej przyszłość i związany z nią interes finansowy kraju okazać się powinny płonnymi.

Drugą bowiem charakterystyczną cechą galic. Kasy oszczędności, która ją od wszystkich tego rodzaju instytucji zasadniczo odróżnia i która jej odrodzeniu stanowczo na przeszkodzie staje, jest tolerowany od lat wielu wskutek złudnych nadziei, fakt, iż ta kasa uprawia nie mieszczące się w sferze jej uprawnień statutowych agendy. Galic. Kasa oszczędności, pod formą nie przysługującego jej zresztą prawa udzielania kredytu na rachunek bieżący, prowadzi od chwili wdrożenia akcji sanacyjnej pod nazwą „interesów w likwidacji“ przedsiębiorstwa naftowe, w których ulokowanych jest 15% kapitału wkładkowego. Agendy te nieokreślone ani statutem ani regulaminem Kasy i w dużym zupełnie do właściwych interesów kasy pozostające związku, pochłonęły cały fundusz rezerwy kasy, wszystkie obrotowe nadwyżki począwszy od r. 1898. i były od lat szeregu przedmiotem szczególniejszej troski Wysokiego Sejmu. W licznych uchwałach swoich wzywał Wysoki Sejm zarząd Kasy, aby zmierzał do zaniechania tych agend — do zakończenia interesów w likwidacji.

Uchwały te pozostawały bez skutku, bo sfinalizowaniu tych interesów stały na przeszkodzie z jednej strony czynniki od woli zarządu zupełnie niezależne — z drugiej strony nadzieje odzyskania strat przez korzystne tych interesów rozwikłanie.

Zarząd kasy, który bezpośrednio po katastrofie objął kierunek wychowawczy instytucji, wystraszony wysokością szkód i powodowany chęcią rychłego ich pokrycia — nie miał odwagi wprowadzić instytucję napowrót w granicę jej społecznych zadań i dokonawszy na schorzałym organizmie radykalnej operacji, rozpocząć normalną, choć powolną jego kurację.

Dzisiejszy stan rzeczy jest następstwem tego braku odwagi. Pozycja bilansowa „interesów w likwidacji“ pochłonęła w drodze odpisów fundusz rezerwy, nadwyżki obrotowe i zadatek przypadły w łącznej sumie 7,950,000 K. i wzrosła z pierwotnej sumy 8,395,038 60 K. w dniu 1. stycznia 1906. do sumy K. 11,249,363 35 a z dniem 31. grudnia tegoż roku po dalszych odpisach kosztem specjalnej rezerwy i nadwyżki obrotowej roku 1906. do sumy 10,500,000 K. — Interesy w likwidacji nie zostały tedy zakończone a zarząd kasy wezwany o to przez Wydział krajowy stosownie do ostatniej uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 20. listopada 1905. odpowiedział w sprawozdaniu swoim do Wydziału krajowego, że „nie tylko ukończenie interesów likwidacyjnych w rozumieniu uchwały Wysokiego Sejmu t. j. przez sprzedaż przedsiębiorstw naftowych lub oddanie w administrację za udział w zysku ale także trwałe utrzymanie równowagi w ich budżecie zawisło od czynników uchylających się od wpływu zarządu i że zadanie wytknięte zarządowi przez Wysoki Sejm może i w przyszłości mimo usilnych starań okazać się niewykonalnym“.

Komisja bankowa uznając urudności wykonania ostatniej uchwały sejmowej w kierunku zakończenia interesów w likwidacji w obecnej dla przemysłu naftowego wielce krytycznej dobie — jako zadania od woli zarządu kasy w wielu względach niezależnego, sądzi jednak że utrzymanie równowagi budżetowej w tych interesach i zapobieżenie wzrostowi tej pozycji bilansowej jest rzeczą możliwą i konieczną; możliwą przez ograniczenie wydatków w sferze tych interesów do granic płynących stąd dochodów, konieczną ze względu na postanowienia statutu, od których Zarząd kasy Sejm dyspensować nie może, a które na lokacje kapitału wkładkowego w interesach objętych tą kategorią agend stanowczo nie pozwalają.

Dyrekcja Kasy w sprawozdaniu rachunkowym za rok 1906. daje wyraz pogładowi, „że myśl objęcia przez Kasę likwidacji obiektów naftowych p. Wolskiego i sp. nie była szczęśliwą, że likwidacja w ścisłym słowa znaczeniu przeciwną jest naturze przedsiębiorstwa, w którym nieuniknione ryzyko tylko przez ciągłą spekulację mogłoby być wyrównane, że Kasie w spekulację wdawać się nie wolno, że zatem nie ma sposobu by ryzyko zrównoważyć“. Pogładowi temu odpowiada w zupełności gospodarka dyrekcji Kasy w r. 1906., w tym roku bowiem z funduszu Kasy żadnych więcej na popęd przedsiębiorstw objętych interesami w likwidacji nie poczyniono wydatków i dlatego Komisja bankowa przyjmując ze szczerem zadowoleniem do wiadomości ów pogląd Dyrekcji Kasy, skonstatować musi, że jestto najwyższy sukces, jaki w czasie całej siedmioletniej działalności zarządu Kasy w sferze interesów w likwidacji osiągnięty został.

Towarzyszący temu pogładowi zwrot w kierunku gospodarczym Kasy daje Komisji bankowej słuszną podstawę do twierdzenia, że w życiu galicyjskiej Kasy oszczędności rozpoczyna się nowa era, w której instytucja ta wyzwolona z niebezpieczeństwa hazardu i wprowadzona w prawne koleje jej statutowych agend, rozpocząć może racjonalną i do celu prowadzącą sanację. Ten nowy kierunek gospodarczy Dyrekcji musi być jednak wytrwale przestrzegany, a Zarząd Kasy nie może ani na chwilę zachwiać się w tem przekonaniu prawnem, że mu spekulować nie wolno, że lokacje funduszu wkładkowych w przedsiębiorstwach spekulacyjnych statutem nie jest przewidziana, że

jej zatem pod własną odpowiedzialnością zarządu zaniechać należy.

Aby się to tem pewniej stało, aby raz wreszcie żywione przez ogół obawy i troski o przyszłość instytucji i fundusz krajowy ustąpiły miejsca uzasadnionemu przeświadczeniu, że instytucja ta odżyje, a kraj materyalnie na szwank narażony nie będzie, Komisya bankowa proponuje w ustępie III. swych wniosków odpowiednie stanowcze do zarządu Kasy wezwanie i wnioski:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I. „Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego z dnia 19. lipca 1906. L. 68.009 i z dnia 13. sierpnia 1907. L. 73.698 o zamknięciach rachunkowych galic. Kasy oszczędności we Lwowie za rok 1905. i 1906.

II. Sejm udziela zarządowi galic. Kasy oszczędności we Lwowie absolutorium z rachunków tejże Kasy za rok 1905. i 1906.

III. Sejm wzywa Wydział krajowy o polecenie Zarządowi galic. Kasy oszczędności, aby pod rygorem odmówienia absolutorium zaniechał stanowczo dalszego lokowania funduszy wkładkowych na rachunku tak zwanych interesów w likwidacji“.

Na posiedzeniu dnia 10. października 1907. wnioski powyższe komisji bankowej bez dyskusji przez Sejm zostały przyjęte

Sposób pobierania eskontu od wkładek niewypowiedzianych.

W niektórych kasach oszczędności, praktykuje się najprawdopodobniej przez nie dość ściśle pojmowanie istoty eskontu, zwyczaj przeprowadzania eskontu, należnego kasie od wkładek niewypowiedzianych przez odsetki odpisane, to znaczy przez zwiększenie odsetek odpisanych o kwotę eskontu.

Ten sposób pobierania eskontu jest niedopuszczalny i błędny, a to z następujących powodów. Przedewszystkiem eskont od wkładek niewypowiedzianych jest wartością realną, ścisłą, która ma do kasy wpłynąć w gotówce, w chwili przeprowadzenia transakcji, tj. w chwili wypłacenia przez kasę gotówki niewypowiedzianej. Jest to zatem bezwzględnie dochód kasy.

Odsetki dopisane są w ciągu półrocza wartością fikcyjną, może się ona stać realną tylko w dwóch wypadkach: a to albo w razie zrealizowania książeczki albo w razie skapitalizowania odsetek, co się dzieje z końcem półrocza. Jakikolwiek operacye z tą cyfrą są zatem dopuszczalne z równocześnie dokonaną operacją w kapitale, przyczem musi być zachowany ścisły stosunek procentowy między kapitałem a odsetkami dopisanymi względnie odpisanymi — z uwzględnieniem czasu, w którym się operacya dokonuje. Każde zatem zwiększenie kapitału wkładkowego w kombinacji z chwilą, w której się to zwiększenie dokonuje, powoduje odpowiednie zwiększenie odsetek dopisanych, każde zmniejszenie kapitału wkładkowego powoduje również ściśle procentowe zmniejszenie odsetek dopisanych.

Pomimo to odsetki dopisane, jak długo nie nastąpiła realizacya wkładki lub skapitalizowanie odsetek są ilością fikcyjną. A ponieważ wszelkie działania matematyczne mogą być przeprowadzone tylko ilościami jednorodnymi, przeto też kompen-

sowanie wartości realnej, jaką jest eskont, od wartości fikcyjnej, jaką w ciągu półrocza są odsetki dopisane, miejsca mieć nie może.

Jeśli eskont przeprowadza się przez odsetki, w takim razie dochód, który ma wpłynąć do kasy gotówką i faktycznie zwiększyć stan kasy, nie wpłynie lecz będzie mógł być tylko w formie ewidencji prowadzony. Jeśli tak, to nawet ten eskont nie mógłby być jako dochód wprowadzony do rachunku zysków i strat, bo on faktycznie nie wpłynął, nie jest dochodem kasy w ścisłym tego słowa znaczeniu, lecz znajdzie wyraz z końcem półrocza przez zmniejszenie wydatku na oprocentowanie wkładki. I z tego tytułu mogłaby kasa oszczędności mieć tę problematyczną korzyść, że zapłaciłaby mniej podatku rentowego.

Do jakich zresztą konsekwencji, nielogiczności, do jakich zawiłań i tłumaczeń w obec stron tego rodzaju przeprowadzenie eskontu doprowadzić może, wykaże następujący przykład:

Przypuściwszy oprocentowanie 3 6/10, wysokość eskontu 2% w stosunku do terminu wypowiedzenia i terminy wypowiedzeń od K. 1000—000 dni 14 od 2000—4000 dni 30, od 4000—10000 dni 60, nad K. 10000 dni 90; przypuściwszy dalej, że stan kapitału z dniem 1 stycznia wynosi K. 20000. będzie rachunek w księdze interesentów, po odebraniu dnia 5 stycznia kwoty K. 12000 i w dniu 5 lutego kwoty 5000 tak się przedstawiał:

		KAPITAŁ	Odsetki dopisane	
styczeń 1.		20.000.—	Odsetki 360.—	
„ 5.	odebr.	— 12.000.—	{ 211.—	procent eskont
			{ 70.—	
		8.000.—	88.80	
luty 5. . .	odebr.	5.000.—	— 89.66	z czego 73.—% 16.66 eskont
		3.000.—	— 86	
		— 86		
		2.994.14		
lipiec 1. . .	stan	2.994.14		

A więc od podjętej w dniu 5 stycznia kwoty z odsetek dopisanych odpisuje się 211.20 tytułem odsetek a 60 — tytułem eskontu, razem K. 271.20 pozostaje saldo odsetek dopisanych K. 88.80.

W dniu 5 lutego od podjętej kwoty K. 5000 odpisuje się tytułem odsetek K. 73 — tytułem eskontu K. 16.66 razem 89.66, a ponieważ saldo odsetek wynosi tylko 88.80 okazuje się brak K. 0.86, które odbić trzeba od salda kapitału K. 3000 — tak, że z dniem 5 lutego saldo kapitału będzie K. 2.999,14 saldo zaś odsetek 0. Z końcem półrocza należy odsetki dopisane doliczyć do kapitału, w tym wypadku więc stan kapitału po dopisaniu odsetek wynosić będzie tylko K. 2.999.14

W ksiąteczce wkładkowej, gdzie uwidacznia się tylko ruch kapitału wkładkowego i skapitalizowanych odsetek odnośna rubryka tak się będzie przedstawiała:

Styczeń 1.	stan	20.000.—	
„ 5.	odebr.	12.000.—	(Esk 60.—)
		8.000.—	
luty 5. . .	odebr.	3.000.86	(Esk. 16.66)
		2.999.14	
czerewiec 30.	odsetki skapitalizowane	0.00	
Lipiec 1.	stan	2.999.14	

Tu przede wszystkim strona będzie uderzona tem, że z końcem półrocza nie dopisano jej żadnych procentów. Stronie trudno będzie wytłumaczyć, że ten procent, któryby jej miał być dnia 30 czerwca dopisany, pochłonął eskont w sumach K. 60 — K. 16.66 razem K. 76.66 i że gdyby podjęła te kwoty za należytem wypowiedzeniem miałyby o K. 76.66 więcej.

Strona będzie rozumować w ten sposób, że 1 stycznia miała 20000 koron, a po odebraniu w dniu 5 stycznia 12000 koron i w dniu 5 lutego 5000 koron pozostało na książeczce 3000 koron, względnie 2999.14 i że przynajmniej od tej kwoty należało jej dopisać procent od 5 lutego do 30 czerwca. I w takich wypadkach trudno będzie stronie wyjaśnić, że rzecz jest zupełnie w porządku, że żadne nadużycie się nie stało i że kasa eskont jej należny potrącała z procentów, któreby stronie z końcem półrocza były dopisane.

Z tych tedy względów należy bezwarunkowo potrącać eskont z kapitału i to przez zwiększenie wypłaty o kwotę należnego eskontu. W takim wypadku powyższy rachunek przedstawi się w księdze interesentów następująco:

K A P I T A Ł			Odsetki dopisane
Styczeń 1.		20.000—	360—
„ 5.	odebr.	12.060— Esk. 60—	212.25
		7.940 —	147.75
luty 5. . .	odebr.	5.016.66 Esk. 16.66	73.22
		2.923.34	74.53
czerwiec 30.	skapit. %.	74.53	
lipiec 1.	stan	2.997.87	

Tu przynajmniej strona widzi, że w dniu 30 czerwca skapitalizowano jej tytułem odsetek kwotę K. 74.53 i łatwo skombinuje, że gdyby kwoty podejmowane były w czas wypowiedziane, nie zapłaciłaby eskontu i miałyby o K. 76.66 więcej procentu. Tu jest wszystko dla strony jasne, bez jakichkolwiek wątpliwości i rachunkowych łamigłówek.

Również ze względów buchalterycznych przeprowadzanie eskontu przez odsetki jest błędem.

W wypadku, gdy eskont potrącamy z kapitału, rachunek strat i zysków przedstawi się tak:

Wydatki (Straty).

Procenta skapitalizowane	74.53
Zysk (uzupełnienie)	2.13
	<u>76.66</u>

Dochody (Zyski).

Eskont od wkładek niewypowiedzianych .	76.66
	<u>76.66</u>

Jeśli atoli eskont ma być potrącony z procentów dopisanych wówczas:

a) albo eskontu tego wcale w rachunku zysków nie wykażemy, a wówczas zataimy dochód, jaki faktycznie kasa miała przez to, że skapitalizowała o tyle mniej procentów.

b) albo ten eskont wyprowadzimy z ewidencji i wykażemy go w rachunku zysków.

Ad a) Jeśli kasa nie wykaże eskontu, wówczas rachunek zysków i strat nie będzie wiernym i prawdziwym bo z jednej strony zmniejszony będzie rzeczywisty wydatek na oprocentowanie, z drugiej zaś nie będzie wykazany rzeczywisty dochód, jaki ostatecznie kasie przypadł z tytułu potrąconego eskontu. Dla rachunku zysków i strat obojętną jest rzeczą, którą drogą kasa ten eskont pobrała,

czy drogą potrącenia z procentów dopisanych, czy drogą zmniejszenia wydatku na oprocentowanie faktem atoli jest, że z tytułu tego, iż strona podjęła wkładkę podlegającą wypowiedzeniu za eskontem, kasa pewną kwotę uzyskała. Jednakże jeśli kasa eskontu nie wykaże, rachunek zysków i strat powinienby się tak przedstawiać:

Wydatki (Straty)

Procenta skapitalizowane	0.00
------------------------------------	------

Dochody (Zyski).

Eskont od wkładek niewypowiedzianych	0.00
--	------

Obie te pozycje są fałszywe, jak tego chyba udowodnić nie potrzeba. Kasa przecież, choć i w księdze wkładek i w książeczce wykazuje, że tytułem procentów nic nie dopisała, faktycznie poniosła wydatek na oprocentowanie, a te należne stronie procenta tkwią już w cyfrze 2999.14; tak samo ten eskont, jakkolwiek nie został wykazany, wpłynął do kasy przez to, że o tyle się zmniejszyło zobowiązanie kasy względem strony z końcem półrocza.

Ad b). Jeśli eskont w rachunku zysków wykażemy, musimy go wykazać w kwocie K. 76.66 a rachunek zysków i strat przedstawi się tak:

Wydatki (Straty).

Procenta skapitalizowane	0.00
Zysk (jako uzupełnienie)	76.66
	<u>76.66</u>

Dochody (Zyski).

Eskont od wkładek	76.66
	<u>76.66</u>

A czy rzeczywiście kasa ma taki zysk, przez kompensatę eskontu z procentami dopisanymi? Nie, tylko ten zysk dlatego w tak wysokiej cyfrze figuruje, bo nie wykazuje się tu wydatku kasy na skapitalizowanie procentów, które tkwią w cyfrze K. 2999.14 przedstawiającej w dniu 30 czerwca stan kapitału wraz z dopisanymi procentami.

Jeśli zatem kasa nie zechce fałszywie tak wysokiego zysku, (którego przecież nie ma) wykazać, musi z tej kwoty kapitałowej wyprowadzić napowrót kwotę K. 76.66 i przeprowadzić ją na rachunek procentów skapitalizowanych, a wtenczas rachunek zysków i strat przedstawi się następująco:

Wydatki (Straty).

Procenta skapitalizowane	K. 76.66
Zysk	0.00
	<u>K. 76.66</u>

Dochody (Zyski).

Eskont od wkładek niewypowiedzianych .	K. 76.66
	<u>K. 76.66</u>

To zaś przeprowadzenie, odpowiadające faktycznemu stanowi rzeczy musi za sobą pociągnąć rozmaite bałamutne przeprowadzenia rachunkowe na księdze głównej, w inwentarzu wkładek a ewentualnie i w księgach interesentów.

Jeśli porównamy wyniki tego ostatniego zestawienia z zestawieniem w tym wypadku gdy eskont potrąca się z kapitału, zobaczymy, że w tym drugim wypadku kasa ma zysk K. 2.13 na który składają się następujące pozycje:

- a) 3.6% od eskontu K. 60 od $\frac{5}{11} - \frac{30}{16}$ K. 1.05
- b) 3.6% „ „ „ 16.66 od $\frac{5}{2} - \frac{30}{16}$ K. 0.22
- c) kwota „ „ „ „ „ „ „ 0.86

którą strona przy likwidacji zwrotu w dniu 5 lutego winna jest kasie z rachunku odsetek dopisanych i zwraca ją temuż rachunkowi ze swego kapitału

Z tych tedy powodów bezwarunkowo nie należy kwoty, przypadającej kasie tytułem eskontu, przeprowadzać przez odsetki dopisane, lecz należy zawsze tę kwotę potrącić z kapitału, to znaczy zwiększyć wypłatę o eskont a więc zlikwidować np. K. 12060, stracić tytułem eskontu K. 60 i wypłacić K 12000 — lub też zlikwidować K 12000 — stracić K 60 = i wpłacić stronie K 11.940.

Argument, że jeśli się eskont potrąci od odsetek dopisanych, nie da się stronie uczuć tego, bądź co bądź uciążliwego wydatku za podjęcie wkładki bez wypowiedzenia, nie ma praktycznego znaczenia. Strona, wnosząc większą wkładkę do kasy oszczędności, winna się zastosować do przepisów o wypowiedzeniu i wydatek ten ponieść musi. Ślądzenie jej natomiast tej pigułki w ten sposób, że jej się o tyle mniej procentu dopisuje ileby wynosił eskont, może zachwiać zaufanie stron, gdyż księgi i książeczki wkładkowe nie będą jasno i przejrzysto prowadzone, skapitalizowane odsetki będą wpisywane w kwocie o eskont zmniejszonej a zatem w kwocie nieproporcjonalnie niskiej — ponadto wprowadza się chaos tak do manipulacji codziennej, do inwentarzy, bilansu, rachunku zysków i strat i t. d., a wreszcie przez tego rodzaju manipulację otwiera się furtkę do najjaskrawszych nadużyć, których rozmiar nawet na razie przewidzieć nie podobna

Krajowa centralna kasa dla spółek rolniczych.

Na tegorocznej sesji sejmowej załatwioną została doniosła dla ekonomicznego rozwoju włościanstwa sprawa utworzenia krajowej centralnej kasy dla spółek rolniczych we Lwowie a to na podstawie sprawozdania i wniosków komisji bankowej, które tu w całości wraz projektem statutu podajemy. Sprawozdanie to opiewa:

Przekazane komisji bankowej uchwałą z dnia 16. b. m. sprawozdanie Wydziału krajowego z projektem utworzenia centralnej kasy dla spółek rolniczych, w miejsce funduszu pożyczkowego dla spółek, utworzonego na mocy uchwały sejmowej z 16. marca 1899, przedstawia rozwój działalności tego funduszu, dotowanego roczną subwencją 40.000 koron, a opartego o kredyt w Banku krajowym. Fundusz ten wzrósł z końcem r. 1906 do sumy 402.363 kor. 77 hal., a w myśl powołanej uchwały sejmowej z r. 1899 ma zapewnioną subwencję po 40.000 K. rocznie przez lat 40, zatem aż do roku 1949 czyli jeszcze przez lat 42.

Kredyt z Banku krajowego na podstawie tej dotacji czerpany, o którym Wydział krajowy zdawał sprawę w latach poprzednich, został już całkowicie spłacony, a to z pieniędzy lokowanych przez spółki oszczędności i pożyczek na zbiorowym rachunku bieżącym tych spółek, prowadzonym przez biuro Patronatu.

Pod tym względem przeto nic nie przeszkadza użyciu rocznej dotacji 40.000 koron, zapewnionej jeszcze na lat 42, na uzyskanie odpowiedniego kapitału. Przy 4% stopie odsetkowej, a 41-letnim

planie umorzenia, roczna renta 40.000 K jest podstawą dla kapitału 800.000 kor.

Wydział krajowy proponuje zatem Wysokiemu Sejmowi, aby bez nowych ofiar ze strony kraju, z uzbieranego już w pożyczkowym funduszu z r. 1899 kapitału, który z końcem roku bieżącego wynosić będzie przeszło 440.000 K i z pożyczki zaciągniętej się mającej na podstawie owej dotacji 40.000 kor., utworzyć samoistny zakład kredytowy, który przejąłby wszystkie aktywa i pasywa funduszu pożyczkowego, oraz wszelkie interesy „zbiorowego rachunku bieżącego“ prowadzonego dla spółek systemu Raiffeisena w Patronacie.

Argumenty przytoczone w sprawozdaniu Wydziału na poparcie tego proje tu są poważne i przekonujące Komisya nie powtarza treści tego sprawozdania tylko zaznacza, iż jest w zupełnej zgodzie z Wydziałem krajowym co do potrzeby i pożyteczności zamierzonego przeistoczenia funduszu pożyczkowego z r. 1899 na centralną kasę dla spółek rolniczych, i oddaniu tej kasie całego zbiorowego rachunku, jaki Patronat utrzymuje ze spółkami raiffeisenowskimi.

Stan tych spółek z końcem roku 1906 można skonstatować na podstawie rocznika statystycznego, według którego pod opieką Patronatu było z końcem ubiegłego roku spółek oszczędności i pożyczek 606, zatem w ciągu roku przybyło 120.

Statystyka obejmuje raiffeisenowskich spółek patronackich tylko 558 liczących członków 110.992, którzy posiadali w udziałach 892.231 koron.

Wkładki oszczędności w tych spółkach doszły do 18.905.140 K — ich fundusze rezerwowe wynoszą 673.652 K.

Zaciągnięte przez spółki pożyczki wynosiły 2,682.534 K. Suma przeto funduszy, którymi spółki te rozporządzały z końcem roku 1906 wynosi 23,163.557 koron, a w porównaniu z rokiem 1905 jest wzrost o 8,227.921 koron.

Tak szybki rozwój spółek pożyczkowych wymaga utworzenia dla nich osobnej centralnej kasy pożyczkowej, z której korzystać będą także inne spółki rolnicze, dotychczas, według wspomnianego rocznika statystycznego, jeszcze bardzo nieliczne, — gdyż spółek mleczarskich jest tylko 11, spółek torfiarskich 10, a innych spółek 4, z których właściwie tylko spółka przemysłowo-rolnicza w Albigowej doszła do większego rozwoju.

Przechodząc do szczegółów projektu Wydziału krajowego komisya bankowa zauważa, iż udział funduszu krajowego w centralnej kasie nie powinien być „wkładką“, co oznacza kapitał tylko chwilowo lokowany, lecz dotację, której zwrot mógłby nastąpić tylko w razie rozwiązania i likwidacji kasy.

Należy przeto wyposażyć kasę kapitałem dwu milionowym, uzbierać się mającym w ten sposób, że kasa rozpocznie swą działalność, mając około 1,200.000 kor. — a uzupełniać będzie ten fundusz własny aż do wysokości 2 milionów z corocznych zysków. Ponieważ na razie własny kapitał zakładowy kasy wynosić będzie tylko około 1,200.000 koron, przeto, zanim kapitał ten z corocznych zysków kasy do sumy 2 milionów uzupełniony nie zostanie, należy umożliwić kasie kredyt w Banku krajowym przez gwarancję kraju, która dotyczyć będzie kredytu około 800.000 koron, a zmniejszać się będzie w miarę wzrostu własnego kapitału kasy.

Należy też zezwolić na udzielenie krajowej gwarancji aż do 1 miliona koron dla pożyczek lub wkładek z funduszy państwowych albo z innych źródeł.

Oprócz zmiany co do sposobu dotowania kasy przez kraj komisya proponuje modyfikację w §. 19. statutu (względnie w §. 16. według projektu ko-

misyi) w tym kierunku, aby Wydziałowi krajowemu pozostawić zupełnie wolną rękę przy mianowaniu członków Rady nadzorczej

Projekt Wydziału zawiera w §. 19. postanowienie, że z pomiędzy 9 członków Rady nadzorczej najmniej czterech powołać należy z grona osób, pracujących w spółkach patronackich.

Komisya takie ograniczenie swobodnego wyboru przez Wydział krajowy uważa jako zbędne, gdyż nie wątpi, że Wydział powoła osoby najwięcej uzdolnione do należytego funkcjonowania w Radzie nadzorczej kasy centralnej dla spółek rolniczych utworzyć się mającej, a między temi znajdują się oczywiście pracownicy doświadczeni na polu działalności spółek rolniczych.

Komisya bankowa opuściła z projektu statutu, przez Wydział ułożonego, niektóre postanowienia, należące według swej treści do przepisów regulaminowych, które wyda osobno Wydział krajowy, a które uchwały sejmowej nie potrzebują.

Na podstawie niniejszego sprawozdania, a zgodnie z Wydziałem krajowym, przedkłada komisya bankowa Wysokiemu Sejmowi do uchwalenia następujące wnioski:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I Sejm postanawia utworzenie „Krajowej Centralnej kasy dla Spółek rolniczych we Lwowie“ i poleca Wydziałowi krajowemu przeprowadzenie wszelkich czynności celem najrychlejszego wprowadzenia w życie tego krajowego zakładu kredytowego.

II. Kapitał zakładowy krajowej Centralnej kasy oznacza Sejm na 2 miliony koron.

III. Na utworzenie tego kapitału zakładowego przeznacza Sejm cały fundusz pożyczkowy dla „Spółek oszczędności i pożyczek“, utworzony uchwałą sejmową z 16. marca 1899 tudzież upoważnia Sejm Wydział krajowy, aby na rachunek dalszych rat subwencji krajowej, przyznanej uchwałą sejmową z 16 z 16. marca 1899 w kwotach rocznych po 40.000 koron na okres 50 lat, zaciągnął pożyczkę w takiej wysokości, jaka przy racie amortyzacyjnej 40.000 koron jest możliwą, i całą walutę tej pożyczki złożył na rachunek zakładowego kapitału Centralnej kasy.

IV. Sejm przyjmuje imieniem kraju gwarancję za udzielone Centralnej kasie zaliczki Banku krajowego w takiej wysokości, jaka potrzebną będzie, aby fundusz obrotowy Centralnej kasy wynosił 2.000.000 koron. Gwarancya ta jest udzieloną tylko na czas, dopóki kapitał zakładowy kasy ad II. oznaczony całkowicie wypłacony nie zostanie. Od tego kredytu płacić będzie Centralna kasa odsetki o 1% niższe od każdorazowej stopy procentowej eskontu wekslowego.

V. Sejm przyjmuje imieniem kraju gwarancję do wysokości 1 miliona koron dla nisko oprocentowanych wkładek, albo pożyczek udzielonych Centralnej kasie z funduszków publicznych, lub przez publiczne zakłady kredytowe.

Poręczenie takie dotyczyć będzie tylko tych wkładek lub pożyczek, co do których Wydział krajowy w myśl niniejszej uchwały sejmowej wyraźnie poręki udzieli, jeżeli dla takich wkładek lub pożyczek, wymagana jest w myśl obowiązujących przepisów gwarancya krajowa.

VI. Krajowa Centralna kasa dla Spółek rolniczych z chwilą rozpoczęcia swej działalności przejmie cały fundusz pożyczkowy dla Spółek oszczędności i pożyczek, mianowicie wszystkie aktywa i passywa, wynikające ze stosunku kredytowego tak wspomnianego funduszu pożyczkowego, jak i

„Zbiorowego rachunku bieżącego“ ze Spółkami patronackimi i z Bankiem krajowym. Wydział krajowy wyda w tym celu wszystkie potrzebne zarządzenia.

VII. Upoważnia się Wydział krajowy do przeprowadzenia takich zmian w uchwalonym przez Sejm projekcie statutu Centralnej kasy, któreby nie naruszały objętych pod II. do V. uchwał w sprawie gwarancji krajowej, a były zgodne z zasadami i urządzeniami, na jakich się opierała dotychczasowa akcyja krajowa dla popierania rozwoju Spółek rolniczych.

VIII Sejm wzywa c. k. Rząd, aby dla wspomnianej w uchwale I. Centralnej kasy przyznał, względnie wyjął w drodze ustawodawczej ulgi należyłościowe, stemplowe i podatkowe, z których korzystają związkowe centralne kasy dla Spółek rolniczych, oparte na ustawie z 9. kwietnia 1873 Dz. pp. Nr. 70., jakoteż Spółki handlowe z ograniczoną poręką, oparte na ustawie z 6. marca 1906 r. Dz. pp. Nr. 58.

Statut

Krajowej centralnej kasy dla spółek rolniczych we Lwowie.

Firma, cel i zakres działania.

§. 1. Na podstawie uchwały Sejmu Królestwa Galicyi i Lodomeryi z W. Ks. Krakowskiem z dnia 1907 r. ustanawia się krajowy zakład kredytowy, jako samoistną osobę prawną pod firmą: „Krajowa centralna kasa dla Spółek rolniczych we Lwowie“, — po rusku: „Красва центральна Каса для спілок рільничих у Львові“; — po niemiecku: Landes-Central-Kasse für landwirtschaftliche Genossenschaften in Lemberg.

Zkładowy kapitał Centralnej kasy ustanawia się w sumie 2,000.000 koron.

Mianowicie przekazuje Sejm cały fundusz pożyczkowy, utworony dla Spółek oszczędności i pożyczek uchwałą sejmową z dnia 16. marca 1889 na rzecz centralnej kasy.

Z chwilą ukonstytuowania Centralnej kasy przechodzą na kasę wszystkie aktywa i passywa rzeczonoego funduszu pożyczkowego, którego kapitał własny wynosił z końcem roku 1906 kwotę 402.363 koron 77 hal.

Wydział krajowy upoważniony jest na rachunek subwencji krajowej, przyznanej na lat 50 w rocznych kwotach po 40.000 koron temuż funduszowi pożyczkowemu uchwałą sejmową z dnia 16. marca 1899 zaciągnąć imieniem kraju pożyczkę w takiej wysokości, jaka możliwą będzie przy racie amortyzacyjnej 40.000 koron.

Całą gotówkę z tej pożyczki uzyskaną, Wydział krajowy złoży na kapitał zakładowy centralnej kasy.

Reszta kapitału, w sumie 2.000.000 koron ustanowionego będzie zebana z czystych zysków kasy według postanowień §. 24, niniejszego statutu.

§. 2. Główną siedzibą tej centralnej kasy jest Lwów.

§. 3. Zadaniem Centralnej kasy jest popieranie działalności Spółek rolniczych, zostających pod Patronatem Wydziału krajowego przez udzielanie im dogodnego kredytu, pośredniczenie pomiędzy nimi w zużytkowywaniu nadwyżek funduszków

obrotowych i załatwianie innych interesów kredytowych i bankowych dla tychże Spółek rolniczych.

§. 3. W szczególności zaś należy do zakresu działania Krajowej centralnej kasy:

- a) przyjmowanie wkładek na rachunek bieżący lub na książeczki wkładowe;
- b) eskontowanie weksli Spółek rolniczych, zostających pod Patronatem krajowym;
- c) udzielanie Spółkom patronackim pożyczek na skrypty dłużne i w rachunku bieżącym;
- d) wypłacanie Spółkom zaliczek pieniężnych na zastaw kwitów składowych (warrantów) lub papierów wartościowych;
- e) pośredniczenie w kupowaniu i spieniężaniu monet zagranicznych, papierów wartościowych i kuponów na rachunek Spółek, jako też kupowanie i sprzeniężanie papierów wartościowych i kuponów na użytek własny Centralnej Kasy.

§. 5. We wszystkich interesach powyższych ograniczać się winna Centralna kasa na stosunki jedynie:

a) ze stowarzyszeniami zarobkowemi i gospodarczemi, które się opierają na ustawie z 9. kwietnia 1873 Dz. pp. Nr. 70 a pozostają pod Patronatem Wydziału krajowego, przyczem przed udzieleniem Spółce pożyczki lub otwarciem kredytu winna Dyrekcyja Centralnej kasy zasięgnąć opinii Biura Patronatu;

b) z władzami publicznymi (państwowemi, krajowemi, powiatowemi i gminnemi), jako też z instytucjami kredytowemi i z gminnemi kasami pożyczkowemi, które swoimi funduszami chcą ułatwić i poprzeć działalność Centralnej kasy lub za jej pośrednictwem zasilać swym kredytem Spółki, zostające pod Patronatem Wydziału krajowego.

§. 6. Wszelkie interesy spekulacyjne i wykraczające poza właściwe zadanie (§. 3.) Centralnej kasy są niedopuszczalne.

§. 7. Kraj gwarantuje dopełnienie zobowiązań Centralnej kasy kredytowej względem Banku krajowego, wynikających z zaliczek pieniężnych Banku w rachunku bieżącym, w takiej wysokości, aby przed całkowitą wpłatą kapitału zakładowego podnieść kapitał obrotowy kasy do wysokości 2,000.000 koron.

§. 8. Kraj gwarantuje aż do wysokości 1,000.000 koron za zobowiązania, które kasa Centralna przyjmie względem c. k. Skarbu państwa, względem zakładów państwowych, lub publicznych zakładów kredytowych, które powierzą jej swoje fundusze do obrotu.

Przyjęcie przez Centralną kasę tego rodzaju zobowiązań, przez kraj poręczonych, może nastąpić tylko za wyraźnem zezwoleniem Wydziału krajowego.

Zarząd i nadzór.

§. 9. Sprawami Centralnej kasy zarządza Dyrekcyja przy częściowym współudziale i pod bezpośrednim nadzorem Rady nadzorczej jakoteż pod zwierzchnim nadzorem Wydziału krajowego we Lwowie w zastępstwie Sejmu krajowego.

§. 10. Dyrekcyja składa się z trzech dyrektorów i z trzech zastępców dyrektorów, których mianuje Wydział krajowy po wysłuchaniu opinii Rady nadzorczej.

Wydział krajowy postanowi, który z dyrektorów ma być przewodniczącym, który jego zastępcą a który referentem, zawiadującym bezpośrednio biurem Centralnej kasy.

Nominacyja dyrektorów i ich zastępców następuje z reguły na trzy lata; z ważnych powodów może Wydział krajowy zamianować dyrektora na dłuższy lub krótszy okres czasu,

§. 11. Dyrekcyja zastępuje Centralną kasę wobec osób trzecich i kolegialnie:

- a) udziela pożyczki lub otwiera kredyt w rachunku bieżącym;
- b) stanowi o poniesieniu wydatków administracyjnych i zakupnie potrzebnych ruchomości;
- c) mianuje i uwalnia niestałych urzędników Centralnej kasy z wyjątkiem naczelnego buchaltera;
- d) przedkłada Radzie nadzorczej wnioski co do zamianowania stałych urzędników Centralnej kasy;
- e) przedkłada Radzie nadzorczej roczne zamknięcia rachunkowe (§. 28.) wraz z sprawozdaniem z swoich czynności za rok ubiegły.

§. 12. Do powzięcia kolegiальной uchwały potrzeba obecności trzech a zgody co najmniej dwóch członków Dyrekcyi lub ich zastępców; uchwały mają być zanotowane w protokole z posiedzenia.

§. 13. Dyrektor-referent jest bezpośrednim zawiadowcą biura Centralnej kasy, prowadzi jej korespondencyę i czuwa nad należytem prowadzeniem rachunkowości Centralnej kasy.

§. 14. Czynności kasowe Centralnej kasy wykonywa bezpłatnie kasa Banku krajowego we Lwowie na podstawie instrukcyi wydanej przez Wydział krajowy.

§. 15. Dyrekcyja podpisuje firmę Centralnej kasy w ten sposób, że pod stampilią (pieczęcią), zawierającą dosłowne brzmienie firmy Centralnej kasy (§. 1.) kładą swoje własnoręczne podpisy którzykolwiek dwaj członkowie Dyrekcyi lub ich zastępcy

§. 16. Rada nadzorcza Centralnej kasy składa się z 9 członków, których mianuje Wydział krajowy na przeciąg 3-eh lat.

Członkowie Wydziału krajowego oraz dyrektorowie, ich zastępcy i urzędnicy Centralnej kasy nie mogą być członkami Rady nadzorczej

§. 17. Przewodniczącego i zastępcę przewodniczącego Rady nadzorczej wyznacza Wydział krajowy, sekretarza Rady i członków komisji rewizyjnej wybiera sama Rada nadzorcza ze swego grona.

§. 18. Do zakresu czynności Rady nadzorczej należy:

a) wykonywanie szczegółowej kontroli nad czynnościami Dyrekcyi i interesami Centralnej kasy;

b) sprawdzanie rocznego zamknięcia rachunków i bilansu Centralnej kasy i przedkładanie Wydziałowi krajowemu do zatwierdzenia wraz z wnioskami co do udzielenia Dyrekcyi absolutoryum z rachunków i czynności, rozdziału czystego zysku i pokrycia straty (§. 28.);

c) mianowanie na wniosek Dyrekcyi stałych urzędników (§. 14. c);

d) przedkładanie Wydziałowi krajowemu opinii co do zamianowania dyrektorów i zastępców dyrektorów Centralnej kasy (§. 13.);

e) przedkładanie Wydziałowi krajowemu: propozycyji co do ustanowienia lub zmiany etatu płac członków Dyrekcyi i urzędników Centralnej kasy, co do zakupu nieruchomości, co do wydania lub zmiany instrukcyj administracyjnych i regulaminu dla Rady nadzorczej jakoteż wniosków i opinij w innych sprawach dotyczących rozwoju Centralnej kasy.

§. 19. Posiedzenia Rady nadzorczej zwołuje przewodniczący względnie jego zastępca. Do ważności uchwał Rady nadzorczej potrzebną jest obecność conajmniej pięciu a zgoda conajmniej trzech obecnych członków Rady. Z uchwał spisuje się protokół, który podpisuje przewodniczący i sekretarz lub ich zastępcy.

§. 20. W posiedzeniach Rady nadzorczej biorą udział z głosem doradczym dyrektorowie (względnie ich zastępcy) z wykluczeniem jednak ich obecności w czasie obrad nad sprawami osobistymi członków Dyrekcji lub dotyczącymi wyników kontroli nad czynnościami Dyrekcji.

§. 21. Wydział krajowy wykonywa najwyższy nadzór nad wszystkimi czynnościami Centralnej kasy a w szczególności ma zastrzeżoną decyzję w następujących sprawach:

a) mianuje wszystkich dyrektorów, zastępców dyrektorów i głównego buchaltera Centralnej kasy, jakoteż powołuje członków Rady nadzorczej;

b) ustanawia na podstawie propozycji Dyrekcji stopę procentową dla przyjmowanych wkładów, dla udzielanych pożyczek lub zaliczek kredytowych i dla eskontu wekslowego;

c) wydaje lub zatwierdza szczegółowe przepisy dla każdego działu interesów Centralnej kasy, instrukcję administracyjną dla Dyrekcji i urzędników, oraz regulamin czynności Rady nadzorczej; ustanawia normy co do zwrotu wydatków członków Rady Nadzorczej z powodu udziału w jej czynnościach;

d) ustanawia etat urzędników i służb Centralnej kasy;

e) rozstrzyga o nabyciu lub pozbyciu nieruchomości przez Centralną kasę;

f) zatwierdza przedłożone przez Dyrekcję a sprawdzone przez Radę nadzorczą roczne zamknięcia rachunkowe i decyduje o użyciu zysków lub pokryciu straty;

g) przyjmuje roczne sprawozdania Dyrekcji i Rady nadzorczej z ich czynności i przedkłada Sejmowi krajowemu wraz z rocznym zamknięciem rachunkowym i swoim sprawozdaniem o działalności Centralnej kasy;

h) ustanawia komisarza swego dla udziału w posiedzeniach Rady nadzorczej z głosem doradczym i z prawem zawieszenia uchwały, powziętej przez Radę nadzorczą, aż do rozstrzygnięcia sprawy przez Wydział krajowy;

i) może każdego czasu przeprowadzić szkottum kasy, kontrolę ksiąg i dokumentów Centralnej kasy;

k) usuwa pojedynczych lub wszystkich członków Dyrekcji, głównego buchaltera i członków Rady nadzorczej w razie zaniedbywania obowiązków lub działania na szkodę instytucji i wydaje w razie potrzeby wszelkie nadzwyczajne zarządzenia w celu zabezpieczenia interesów, majątku i należytego działania Centralnej kasy.

Rachunkowość, fundusz rezerwowy, użycie zysku i pokrycie straty.

§. 22 Rok kalendarzowy jest rokiem administracyjnym Centralnej kasy. Jeżeli Centralna kasa czynności swe rozpocznie w drugiej połowie roku kalendarzowego, naówczas pierwszy rok administracyjny kończy się dopiero z końcem następnego roku kalendarzowego.

§. 23 Corocznie w dniu 31. grudnia zamyka Dyrekcja wszystkie rachunki Centralnej kasy i w ciągu 6-ciu pierwszych tygodni następnego roku zestawia wyniki ogólnego zamknięcia rachunkowego jakoteż bilans majątkowy Centralnej kasy i wraz z swym sprawozdaniem z działalności przedkłada Radzie nadzorczej do sprawdzenia.

Rada nadzorcza winna zamknięcia rachunkowe dokładnie sprawdzić i najpóźniej do końca marca przedłożyć Wydziałowi krajowemu wraz

z swoim sprawozdaniem i z wnioskami co do użycia czystego zysku lub pokrycia straty.

§. 24. Z czystego zysku wykazanego rocznem zamknięciem rachunków przypada 10% do funduszu rezerwowego, zaś reszta zysków przyłączoną zostaje do zakładowego kapitału kasy, dopóki tenże nie dojdzie do wskazanej §. 1. statutu sumy 2 milionów koron.

§. 25 Fundusz rezerwowy służy na pokrycie ewentualnych strat i na zabezpieczenie wszystkich zobowiązań Centralnej kasy. Na razie przydziela się do funduszu rezerwowego 10% czystego zysku w myśl §. 24., a gdy kapitał zakładowy kasy centralnej do sumy 2 milionów uzupełniony zostanie, wpływać będzie cały czysty zysk do funduszu rezerwowego kasy, dopóki ten fundusz nie wzrośnie do sumy 1 miliona koron.

Gdy fundusz rezerwowy dosięgnie jednego miliona koron, orzeknie Sejm krajowy, czy zachodzi potrzeba dalszego zwiększania tego funduszu.

§. Jeżeliby zamknięcie rachunków wykazało straty, Rada Nadzorcza doniesie o tem natychmiast Wydziałowi krajowemu celem wydania odpowiednich zarządzeń.

Zmiana statutów i zwinięcie Centralnej kasy.

§. 27. Zmianę statutu Centralnej kasy uchwała Sejm na wniosek Wydziału krajowego.

§. 28. Sejm może uchwalić zwinięcie i likwidację Centralnej kasy. W takim razie cały majątek kasy przechodzi na własność kraju.

Nowy projekt ustawy na niekorzyść Kas oszczędności.

W wykazie, ogłoszonym niedawno w dzienniku rozporządzeń ministerstwa sprawiedliwości w depozytach cywilno sądowych złożoną była z końcem roku 1906 pokaźna suma 1.006.159.752 koron z czego 7 milionów koron w gotówce, 593 milionów w publicznych obligacjach i papierach wartościowych, 405 milionów zaś w książeczkach wkładcowych Kas oszczędności i innych instytucyj przyjmujących wkładki oszczędności, — pozostała wreszcie kwota w kosztownościach.

Te to miliony złożone w depozytach cywilno sądowych zamierza rząd ulokować w pocztowej kasie oszczędności — odnośny zaś projekt ustawy ma być gotowy w ministerstwie i wraz z motywami ma być na jesiennej sesji Rady państwa przez rząd wniesiony.

Nowy ten projekt ustawy, o ileby ona przez parlament została uchwaloną — może być dla Kas oszczędności — i z pewnością będzie bardzo dotkliwym

Przedewszystkiem zastanowić musi, dlaczego rząd, pieniądze, które dotąd często bez oprocentowania leżały w depozytach sądowych, chce powieźć do fruktyfikacji pocztowej kasie oszczędności, a więc tej właśnie kasie, która płaci najmniejszy procent, która ma nader ostre warunki, której manipulacja roi się wprost od formalności, — począwszy od owego nieszczęsnego „hasła” które posiadający często bardzo zapomina aż do porównania podpisu, który przecież z wiekiem się zmienia — co powoduje najrozmaitsze sekatury i niedogności, inaczej bowiem pisze mężczyzna gdy ma lat 30 niż pisał wówczas gdy miał lat 10 i pierw-

szą wkładkę wniósł do pocztowej kasy oszczędności.

Pomimo tego balastu formalności jest rzeczą skonstatowaną przez fachowców z pocztowej kasy oszczędności, że nie podobna przeszkodzić, by np. ktoś w sposób nieprawny na cudzą książeczkę nie mógł codziennie w krótkiej drodze wycofywać po 40 koron.

W projekcie tym jest jeszcze jedno bardzo dotkliwe żądło przeciwkasom oszczędności. Dotychczas do depozytów cywilno sądowych przyjmowano — i to chętnie — książeczki wkładkowe kas oszczędności, czego dowodem, że w wyż przytoczonym wykazie deponowane w sądach książeczki wkładkowe wynoszą przeszło 400 milionów koron. Jeśli zatem teraz urzędy depozytowe otrzymają polecenie lokowania pieniędzy złożonych do depozytów cywilnych i pieniędzy małoletnich w pocztowej kasie oszczędności, rzecz naturalna, że urzędy te będą powściągliwsze w lokowaniu tych pieniędzy w kasach oszczędności i w ogóle w przyjmowaniu książeczek wkładkowych.

Nasuwa się pytanie, cui bono taka ustawa ma służyć, i jaki jest jej cel? Ustawa to wyłącznie w korzyść skarbu państwa, — a celem jej jest bezwątpienia chęć podniesienia kursu rent państwowych. Poczta bowiem kasa oszczędności z pewnością odnośnie do depozytów przenoszących kwotę 2000 koron, skorzysta ze swego ustawowego uprawnienia co do zakupu renty, tak że z woli ministerstwa finansów za znaczne miliony małoletnich i z pieniędzy złożonych w depozytach cywilno sądowych zakupioną będzie rentą państwową.

Czy lokacja ta będzie korzystna i dla interesowanych w to bardzo wątpić należy, a także zdaje się, że i nadzieje przywiązywane do tej ustawy co do korzyści dla rządu i skarbu państwa również mogą zawieść. Przedewszystkiem zważyć należy, że w dzisiejszym stanie rzeczy, kwoty ulokowane w książeczkach wkładkowych kas oszczędności, rozkładają się na cały szereg tych instytucyj, a więc na przeszło 500 zakładów. Gdyby więc nawet zaszedł wypadek że wszystkie te pieniądze miałyby być naraz podjęte, ciężar wypłaty rozdzielił się na wszystkie instytucje a to odbyć się może bez jakiegokolwiek wstrząśnienia. Gdy ten sam wypadek zajdzie w pocztowej kasie oszczędności, gdy ta kasa wszystką zakupioną na rachunek osób trzecich rentę będzie musiała wydać, względnie jeśli interesowani rzucą ją na targ, czyż taka gwałtowna podaż papieru nie spowoduje nagłego spadku kursu tych rent? I czy zyskają na tem interesowani lub państwo?

Wypadki zaś takie, że podjęte z pocztowej kasy oszczędności depozyta w rentach będą ofiarowywane znaczniejszymi partjami na sprzedaż, sporadycznie lecz dość często będą się powtarzały, bez względu na każdoczesne konjunktury targu pieniężnego. Niemal na pewne przypuszczać można, że każdy małoletni doszedłszy do pełnoletności i podjąwszy swe pieniądze z depozytu w pocztowej kasie oszczędności, nie pozostawi ich w rentach, te bowiem pieniądze na pewne mają już swe inne przeznaczenie, a podobnie też ma się rzecz z depozytami w innych sprawach niespornych złożonymi.

Na każdy sposób cały ten projekt ustawy ma na celu przysporzenie korzyści skarbowi państwa choćby z uszczerbkiem stron interesowanych i kas

oszczędności. Dlatego też byłoby rzeczą nader pożądaną, by w razie wniesienia tego projektu Radzie państwa poddany on został wszechstronnej krytyce.

Notatki.

Ograniczenie czeskich kas oszczędności w udzielaniu pożyczek hipotecznych. Namiestnictwo czeskie osobnym reskryptem, wydanym w ostatnich czasach wydało zarządzenie, że kasy oszczędności w Czechach mogą udzielać pożyczek hipotecznych na realności tylko na podstawie sądowego ocenienia. Rozporządzenie to wywołało bardzo wielkie niezadowolenie, a poseł Iro w swoim czasie na jednym z posiedzeń Rady państwa wniósł w tej sprawie interpelację do Rządu, domagając się zniesienia tego rozporządzenia. W motywach interpelacji podano, że przez tego rodzaju zarządzenie wyrządza się krzywdę nie tylko tym wszystkim, którzy zaciągają pożyczkę i musieliby ponosić znaczne koszty komisyj szacunkowych, ale także i kasom oszczędności, gdyż tego rodzaju podwyższenie kosztów zaciągnięcia pożyczki odstraszy musi klientów od korzystania z kredytu w kasach oszczędności.

Rozporządzenie to wydane zostało jednak nie do wszystkich kas oszczędności lecz tylko do niektórych rzekomo dlatego, by zakłady te uchronić od zarzutu, że udzielają pożyczek hipotecznych na realności w zbyt wysokim wymiarze lub nieostrożnie,

Przeciw temu rozporządzeniu wystąpił także związek niemieckich kas oszczędności w Czechach i w ohszernym memoryale wystosowanym do namiestnictwa czeskiego wykazał, do jakich konsekwencyj taki przymus sądowego oszacowania będzie musiał doprowadzić. W sprawie tej interweniował także prezes związku niemieckich kas oszczędności Dr. Herzer u referenta w ministerstwie spraw wewnętrznych Dra Schreyera.

Przypomnienie. W miesiącu październiku (1/10) płatne są kupony od:

- 4 proc. losów regulacji Cisy (K 4.—).
- 4·2 proc. jednolitej renty srebrnej (K 420.— K 42.— K 4·20).
- 4 proc. austriackiej renty złotej (kwiecień październik) K 400.— K 40.— K 8.—).
- 4¹/₂ proc. bośniackiej pożyczki krajowej kolei z r. 1898 (K 225.— K 112·50 K 22·50 K 4·50).
- 6 proc. bułg. pożyczki hipot. kolei państwowej z r. 1880 (fres. 15).
- 5 proc. obligacyj komunalnych gal. Banku krajowego (K 250.— K 50.— K 5.—).
- 4¹/₂ proc. obligacyj komunalnych gal. Banku krajowego E. III (K 225.— K 112·50 K 22·50 K 4·50).
- 4 proc. obligacyj komunalnych gal. Banku krajowego E. IV (K 200.— K 100.— K 20.— K 4.— K 2.—).
- 4 proc. obligacyj kolejowych Banku krajowego K 200.— K 100.— K 20.— K 4.— K 2.—).
- 4¹/₂ proc. obligacyj komunalnych węg. banku komercyjnego z 10 proc. premią (K 225.— K 45.— K 22·50 K 4·50).

- 4 proc. obligacyj komunalnych węg. banku komercyjnego z 5 proc. premią (K 400.— K 200.— K 40.— K 20.— K 4.—).
- 4½ proc. listów zast. austr. szląskiego zakładu kred. ziem 38 lat (K 225.— K 45.— K 22.50 K 4.50).
- 4 proc. listów zast. austro-węgierskiego banku 40½ i 50 lat (K 200.— K 40.— K 4.—).
- 5 proc. listów zast. czeskiego banku hipotecznego w Pradze (K 500.— K 250.— K 50.— K 25.— K 5.—).
- 4 proc. obligacyi pierwszeństwa austr. północno zachodniej kolei (K 4.— K 8.—).
- 4 proc. obligacyj pierwszeństwa kolei Budapeszt Pięciokościoły (K 8.—).
- 5 proc. obligacyi pierwszeństwa czeskiej kolei północnej I i II emisji (K 15.—).
- 4 proc. obligacyj pierwszeństwa kolei ces. Ferdynanda z r. 1891 (K 200.— K 40.— K 8.—).
- 4 proc. obligacyj pierwszeństwa kolei Elżbiety (opodatkowanych) M. 54.— M. 10.80).
- 4 proc. obligacyj pierwszeństwa kolei Elżbiety (wolnych od podatku) (M. 40.— M. 8.—).
- 4 proc. obligacyj pierwszeństwa kolei Franciszka Józefa (K 20.— K 40.— K 8.—).
- 3 proc. obligacyj pierwszeństwa kolei południowej Serya X (fres. 6.50).
- 4 proc. obligacyj pierwszeństwa kolei Rudolfa (Salzkammergutbahn) (M. 4.— M 20.— M. 8.—).
- 4 proc. obligacyj pierwszeństwa kolei Rudolfa E 1894 (K 100.— K 40.— K 8.—).
- 5 proc. obligacyj pierwszeństwa węgierskiej zachodniej kolei Em. I (K 10.—).

Przypomnienie. W miesiącu listopadzie płatne są kupony od:

- 5% losów państwowych z r. 1860. (K. 40. — K. 20. — K. 4. —).
- 4% skonw. wolnej od podatku jednolitej renty koronowej. Maj-Listopad; (K. 400. — K. 40. — K. 4. —).
- 4% galic. pożyczki krarowej z r. 1893 (K. 200. — K. 40. — K. 20. — K. 4. — K. 2. —).
- 4% Obligacyj indemnizacyjnych Krocacy i Sławonii (K. 400. — K. 200. — K. 200. — K. 40. — K. 20. —).
- 4% pożyczki miasta Lwowa (K. 196. K. 98. — K. 19.60, K. 3.92).
- 4% węgierskich obligacyj indemnizacyjnych z r. 1888, (K. 400. — K. 200. — K. 40. — K. 20. —).
- 4% listów zastawnych czeskiego Banku hipotecznego w Pradze, (K. 400. — K. 200. — K. 400. — K. 20. — K. 4. —).
- 4½% listów zastawnych galicyjskiego Banku hipotecznego 50-letnich (K. 450. — K. 225. — K. 45. — K. 22.50. K. 4. —).
- 4% listów zastawnych galicyjskiego Banku hipoteczn.: koronowe (K. 400. — K. 200. — K. 40. — K. 20. — K. 4. —).

- 4% listów zastawnych węgierskiego zakładu kred. ziem w Budapeszcie 41 let. (K. 400. — K. 40. — K. 4. —).
- 4½% listów zastawnych węgierskiego Banku hipotecznego 42½-let. (K. 225. — K. 45. — K. 22.50, K. 4.50).
- 5% Obl. pierwsz. kolei Albrechta I. Em. (franków 12.50).
- 4% Obl. pierwsz. kolei Albrechta K. 40. — K. 8. —).
- 5% Obl. pierwsz. austriackiej kolei północno zachodniej lit. B. (K. 9.94).
- 5% Obl. pierwsz. austro-węg. towarzystwa kolei państwowych (Marek 10. —)
- 4% Obl. pierwsz. austro-węg. towarzystwa kol. państw. Em. 1883. (Marek 40. — M. 8. —).
- 5% Obl. pierwsz. kolei ces. Ferdynanda z r. 1882. (K. 15. —).
- 4% Obl. pierwsz. kolei ces. Ferdynanda z r. 1887. gwarant i niegwarant. (K. 40. — K. 8. — K. 4).
- 4% Obl. pierwsz. kolei Lwowsko-Czerniowiecko-Jaskiej (woln. od podatku) (K. 12. —).
- 4% Obl. pierwsz. kolei Lwowsko-Czerniowiecko-Jaskiej (opodatk.) (K. 10.80).
- 4% Oblig. pierwsz. kolei południowej (Marek 40. — M. 8. —).

Akcyj kolei lwowsko-czerniowiecko-jaskiej (kupon K. 10 i ewent. dywidenda).

Sprostowanie. W wykazie ruchu wkładek w miejskiej kasie oszczędności w Bochni w ostatnich trzech numerach oszczędności, zakradły się pomyłki które niniejszem prostujemy:

Stan wkładek z dniem 30. kwietnia 1907 r. wynosił 3 134.140.30.

Złożyło w ciągu miesiąca:

maja stron. 180	K 105.043.76
czerwca „ 207	„ 116.989.68
odsetki skapit. 30/6 1906 „	„ 57.599.15
lipca stron. 263	„ 96.894.41 + 376.527.00

Odebrało w ciągu miesiąca: 3,510.667.30

maja stron. 276	K 151 059.64
czerwca „ 235	„ 131.112.37
lipca „ 262	„ 98.663 86 380.835.87

Stan wkładek z d. 31. lipca 1907 3,129.831.43

Orzeczenia trybunału administracyjnego w sprawach podatkowych. Trybunał administracyjny orzeczeniem z dnia 4. czerwca 1907 L. 5007 (Budw. No, 2730 F) orzekł:

„Statutowe zasilanie funduszu rezerwowego towarzystwa kwotą, oznaczoną z czystego zysku, nie może być uważane za wolne od podatku“.

Trybunał administracyjny nie uznał funduszu rezerwowego Towarzystwa za odpowiadający przepisom §. 95. lit. f. ustawy podatkowej, gdyż wedle statutów dotacya jego oznaczoną kwotą z zysku czystego nastąpić musi bez względu na to, czy wogóle i jakie nastąpiło zmniejszenie wartości aktywów. Także fundusz rezerwowy według statutów stanowi jedyny majątek Towarzystwa, nastę-

pnie według statutów do stanu czynnego bilansu mają być „wstawiane należytości wątpliwe według ich prawdopodobnej wartości“, a „nieściągalne zupełnie odpisane“, z czego wynika, że zmniejszenie wartości uwzględnione jest już przez bezpośrednią redukcję stanu czynnego i że fundusz rezerwowi przedstawia się jako czysty kapitał żelazny (nienaruszalny).

Orzeczenie z dn. 29. października 1904 L. 10562 (Budw. Nr. 2980. (F)).

„Kwotę, która na podstawie choćby mylnego bilansu faktycznie została użyta jako czysty zysk, należy w każdym razie wziąć za podstawę opodatkowania, chociażby nawet ofiarowano dowód, że przy dobrym bilansowaniu, czystego zysku nie było“.

Trybunał administracyjny w rozstrzygnięciu zażalenia wniesionego przez jedno z Towarzystw kredytowych w Galicyi oświadczył:

Ponieważ w myśl §. 93 ustawy podatkowej bilansowe nadwyżki tworzą czysty zysk, to, czy one zostają rozdzielone, czy złożone do funduszu rezerwowego, czy też przeniesione na roku następnego rachunek, lub w jaki inny sposób użyte, kwoty te, jako czysty zysk definitywnie rozdzielone, do poszczególnych funduszy przeniesione, lub w jakikolwiek inny sposób, użyte, muszą także wobec administracji podatkowej uchodzić za czysty zysk, a administracja podatkowa nie może się wdawać w korektury (poprawki) rachunkowo wykazanych wyników gospodarki, jeżeli Towarzystwo same z poprawek tych nie wyciąga konsekwencji. Administracja podatkowa nie może pozwolić na przedkładanie sobie zamknięć rachunkowych, sprzecznych z istotną podstawą opodatkowania, dla niej osobno sporządzonych, gdyż za podstawę opodatkowania ma wziąć obrót istotny, a nie przedstawiany wobec niej, fikcyjny.

Orzeczenie z dnia 17. marca 1906 L. 1502. (Budw. N. 4370. T. „Rezerwa w myśl statutu przeznaczona „przedewszystkiem“ na pokrycie strat, wynikłych z różnic kursowych i rachunków bieżących w instytucjach kredytowych, nie może być zasilaną bez opodatkowania“.

W danym wypadku chodziło o kasę oszczędności w Czechach. — Trybunał administracyjny nie uznał tej rezerwy za rezerwę specjalną w myśl ustawy o podatku osobistym, gdyż straty „na pokrycie których fundusz „przedewszystkiem“ jest przeznaczony, zarówno ze stanowiska prawnego, jakoteż bankowego są tak rozmaitego „rodzaju“ że o „specjalnym funduszu“ na pokrycie strat „wyraźnie oznaczonych“ nie może być mowy. Prócz tego w przyznaniu temu funduszowi znamienia rezerwy specjalnej staje na przeszkodzie i ta okoliczność, że jej wyraźne użycie „przedewszystkiem“ t. j. w pierwszym rzędzie ma nastąpić na pokrycie różnic kursowych, że więc po spełnieniu tego zadania i pokryciu tych strat, nie stoi na przeszkodzie, aby ta rezerwa została użyta na pokrycie jakichkolwiek innych strat, wynikłych z obrotów, w statucie przewidzianych.

Śp. dr. Jan Iwański. Dnia 10. sierpnia r. b. zmarł w Marienbadzie w 58 roku życia śp. dr. Jan Iwański, adwokat, długoletni burmistrz i honorowy obywatel miasta Wadowic, członek Rady powiatowej i wydziału, dyrektor i syndyk powiatowej kasy oszczędności, b. prezes tow. gimnastycznego „Sokol“ etc. etc. Śmierć śp. dra Iwańskiego jest nader bolesną stratą dla powiatowej kasy oszczędności w Wadowicach, przez szereg bowiem lat zmarły pracował z pożytkiem dla instytucji. Życie śp. Iwań-

skiego było jednym pasmem ciągłej niestrudzonej pracy dla dobra społeczeństwa, a zasługi jego znaczne w powiecie i mieście. I w uznaniu tych zasług uchwaliła Rada miejska sprowdzić zwłoki z Marienbadu i sprawić kosztem miasta Wadowic pogrzeb, który się odbył 15. sierpnia r. b

Śp. Jan Czabański. Dnia 23. sierpnia r. b. zmarł we Lwowie Jan Czabański, rewident galic. kasy oszczędności w 41 roku życia. Zmarły dla prawości charakteru był wysoko ceniony przez przełożonych i kolegów.

Kasa oszczędności miasta Stanisławowa zastanowiła do dnia 1. stycznia 1908 udzielanie nowych pożyczek hipotecznych, podwyższyła procent od eskontu weksli kupieckich 6% na 6¹/₂% a zarazem zaprowadziła z dniem 1. stycznia 1908 obliczanie procentu od wkładek i doliczanie do kapitału co pół roku, bez potrącania podatku rentowego.

Związek urzędników bankowych. W niedzielę dnia 15 września rb. w wielkiej sali ratuszowej we Lwowie odbyło się zgromadzenie grupy lwowskiej członków państwowego związku urzędników bankowych. Przybyli na nie przedstawiciele wszystkich większych instytucji lwowskich, najsilniej atoli reprezentowane były banki: Wiedeński związkowy i Zakład kredytowy dla handlu i przemysłu. Obrady zajął prezes organizacyi, poczem w obszernej dyskusyi omówiono cele i dążenia proponowanej organizacyi, a w szczególności dążenie do zaprowadzenia jednorazowego urzędowania w tych instytucjach, które tego dobra pozbawione, potrzebę regulacyi płac odpowiednio do zmienionych stosunków ekonomicznych i wymagań życiowych, uregulowanie wynagrodzeń za prace poza godzinami urzędowemi, ustalenie wymogów kwalifikacyjnych od kandydatów starających się o posady w instytucjach finansowych i t. d.

Następnie dokonano wyboru zarządu w skład którego weszli: p. Szancer z filii Wiedeńskiego banku związkowego we Lwowie, jako prezes grupy i p. Poeck z tegoż samego banku jako delegat do Wiednia, i 14 członków wybranych z pomiędzy urzędników wszystkich reprezentowanych na zgromadzeniu instytucyj.

Wysokość rocznej wkładki ustanowiono na 12 kor., poczem zgłoszone wnioski: jakoto przystąpienie do kasy chorych, założenie wspólnej kasy kredytowej, mającej na celu udzielanie członkom kredytu pieniężnego i towarowego i t. d. odesłano do osobnych komisyj.

Wszelkie zapytania w sprawie Związku przesyłać należy na ręce prezesa Grupy lwowskiej, p. Szancera, urzędnika filii Wiedeńskiego banku związkowego we Lwowie, ulica Jagiellońska. — W ciągu października odbędzie się drugie walne zgromadzenie, na które wszyscy urzędnicy lwowskich instytucyj finansowych otrzymają zaproszenie: ktoby zaś zaproszenia nie dostał, raczy się zwrócić po nie pod wyżej wskazanym adresem.

Nowa kasa oszczędności w Galicyi. Urzędowa „Wiener Zeitung“ ogłasza sankcyę ustawy uchwalonej przez Sejm galicyjski w sprawie zezwolenia reprezentacyi powiatowej w Rudkach na objęcie gwarancji imieniem powiatu za wkładki założyć się mającej powiatowej kasy oszczędności w Rudkach.

Biuro Związku galicyjskich kas oszczędności nie otrzymało dotąd od wszystkich kas zamknięć rachunkowych za rok 1906, uprasza przeto te kasy, które dotąd zamknięcia do Związku nie nadesłały, o najrychlejsze nadesłanie tychże, a na wypadek, gdy zamknięcia nie zostały jeszcze ogłoszone

szone drukiem, o przysłanie przynajmniej odpisu bilansu z dniem 31. grudnia 1906. — Brak tych zamknięć uniemożliwia dokładne wykończenie statystyki naszych kas oszczędności wedle stanu z końcem roku 1906.

Brak pieniędzy. Niebywały brak gotówki, panujący obecnie niemal w całej Europie, a który także naszym kasom oszczędności nader dotkliwie daje się odczuwać, jest przedmiotem badań i studyów współczesnych ekonomistów i finansistów.

Leroy Beaulieu, jeden z najznakomitszych francuskich ekonomistów w „Journal des économistes” tak określa powody obecnego braku pieniądza:

Nienormalny stan rynku pieniężnego zaczął się objawiać już w końcu 1906 r. Zapotrzebowanie kapitału szczególnie ze strony Ameryki wzrosło już w sposób zagrażający poważnie równowadze między popytem i podażą i stopy procentowe poczęły wzrastać. W roku bieżącym popyt na gotowiznę wzrósł jeszcze bardziej, brak gotowego grosza zaczęto odczuwać wszędzie i to w tak ostry sposób, że powstała taka pogoń za kapitałem, jakiej od przeszło dwudziestu lat nie było na rynku. Ceny na produkty zaczęły spadać, również spadły kursy spokojnych papierów państwowych pod wpływem coraz nowych emisji papierów obiecujących większe zyski.

Powodem tego wzrostu popytu są przede wszystkim kolosalne inwestycje kolejowe i przemysłowe zamierzone w różnych państwach, a wymagające gotówki do urzeczywistnienia. Dość powiedzieć, że sama tylko Ameryka zamierzała i prawie w zupełności dokonała budowy około 30.000 klm. kolei, koszt której przedstawia pokaźną sumę 5 miliardów koron.

Obecnie kryzys jest tylko jednym więcej dowodem na stwierdzenie starej prawdy ekonomicznej, mówiącej iż wzrost i obszar przemysłu ściśle się określa ilością rozporządzalnej gotowizny (oczywiście trzeba tu rozumieć zapasy ogólne, nie zaś indywidualne wypadki, czyli innemi słowy „wedle stawu grobla”. Otóż groble te w ostatnich czasach przekroczone i pęd do stwarzania nowych przedsięwzięć przybrał kolosalne rozmiary: w roku 1906 wypuszczono na rynek papierów na 26½ miliarda franków, która to suma po odciążeniu operacji konwersyjnych, a więc nie wymagających nowych kapitałów, redukuje się wprawdzie do 16¼ miliarda, pomimo to jednak pozostaje dotychczas bez przykładną. Dość porównać emisję z poprzednich okresów; w dwudziestoletnim okresie 1875—1895 emisja roczna trzymała się na stałym poziomie 4 do 8 miliardów, od 1895 r. ustaliła się nowa norma, wynosząca 9 do 12 miliardów, rok 1904 dał 14 miliardów, 1905 19 miliardów, rok 1905 dał 14 miliardów, 1905 19 miliardów i wreszcie 1906 jak wspomnieliśmy, 26½ miliarda.

W tych 16¼ miliardach nowych papierów 6.1 miliarda stanowią papiery państwowe i municypalne; 2.3 miliardy papiery instytucji kredytowych i 7.8 miliardów papiery przemysłowe i kolejowe. Według państw emisje rozpadają się w następujący sposób (cyfry nie obejmują operacji konwersyjnych): Ameryka 3.5 miliarda, Niemcy 3.33, Rosya 2¼, (oczywiście głównie pożyczki państwowe), Anglia 1.9, Francya zaledwie 0.886 miliarda i t. d.

Rzecz jasna, iż bardzo potężnym musiałby być basen, z którego taka pompa mogłaby bezkarnie

dłuższy czas wysyłać gotowiznę. Przypatrzmy się więc teraz źródłom, ów basen zasilającym i sprawdzmy, czy sprostają temu zapotrzebowaniu.

P. Leroy-Beaulieu oblicza roczne nagromadzenie się gotówki w następującej wysokości. Roczny przyrost kapitału we Francyi wynosi 1.5 miliarda franków, w Niemczech również 1.5 miliarda, w Anglii — 2 miliardy, w Belgii i Holandyi — 700 milionów, monarchii Austro-Węgierskiej — 800 milionów we Włoszech — 300 milionów, w Hiszpanii i Portugalii 250 milionów, w państwach skandynawskich 200 milionów, w Rosyi — 500 milionów, wreszcie Europy — 200; Północna Ameryka daje 3 miliardy, reszta świata 500 milionów.

Razem więc roczny przyrost gotowego grosza wynosi 11½ miliarda, czyli, że emisja papierów państwowych i przemysłowych w r. 1900 przewyższyła zapas gotowizny o 4.75 miliardy franków. Brak więc gotówki, na który teraz cały świat zachorował, jest zupełnie jasny.

Przychód zapomniał o zgodzie z rozchodem, i niezgoda ta jest bardzo poważną, bo wynosi prawie ówierć zapasu. Państwa i przemysłowe sfery będą musiały ograniczać swe żądania od rynku pieniężnego, z drugiej zaś strony roczny przyrost kapitału zwiększy się pod wpływem wyższego procentowania, jednakże 4.75 miliardowa przewyżka konsumpcji nad produkcją nasuwa obawę, iż obecny chorobliwy stan rynku nie tak prędko da się usunąć.

Jak ten brak pieniądza odbija się na naszych kasach oszczędności, widać z dołączonych na końcu numeru wykazów ruchu wkładek za miesiąc sierpień i wrzesień.

W sierpniu na 31 kas, które przysłały nam wykazy dwadzieścia kas wykazuje ubytek wkładek o K. 1,454.511.42
jedenaście natomiast kas wykazuje wzrost wkładek o K. 363.747.43
ubytek więc wkładek w miesiącu sierpniu w 31 kasach wynosi łącznie K. 1,090.763.98

We wrześniu na 32 kas, których mamy wykazy, siedmnaście kas wykazuje ubytek wkładek w łącznej sumie K. 1,312.866.10
piętnaście zaś kas wykazuje przewyżkę wkładek nad zwroty w kwocie K. 231.632.20
tak, że ubytek wkładek wynosił we wrześniu K. 1,081.234.80
łącznie zatem ubytek w tych tylko dwóch miesiącach wynosi K. 2,171.998.79.

Podobnie też ma się rzecz także w innych austriackich kasach oszczędności. Wedle bowiem wykazu pomieszczonego w „Österreichische Ungarische Sparkassen Zeitung” w sierpniu przewyżka zwrotów nad wkładki w 206 kasach wynosiła K. 3,553.796.17, we wrześniu zaś 88 kas wykazuje wypłaty większe od wkładek o K. 3,245.102.17.

W sprawie instrukcji manipulacyjnej dla kas oszczędności. Ponieważ znaczna ilość kas, którym przesłaliśmy w swoim czasie instrukcję manipulacyjną opracowaną przez p. Z. Szulakiewicza, zalega z wyrównaniem należności, przeto prosimy odnośne kasy o rychłe nadesłanie należnej kwoty pod adresem: Związek galicyjskich kas oszczędności we Lwowie.

Orzeczenie trybunału administracyjnego z dnia 14. kwietnia 1904 L. 12120. (Budw. Nr. 2302 F):

„Przy pokrywaniu wydatków administracyjnych, lub strat, z funduszków, które tylko częściowo uznano za opodatkowane, należy przyjąć stosunek opodatkowanych części składowych funduszu do nieopodatkowanych. Twierdzenie strony, że wydatki te pokrywała jedynie z części opodatkowanej jest bez znaczenia“.

Chodziło tu o jedną z kas oszczędności w Styryi. Trybunał administracyjny zapatruje się na sprawę z następującego stanowiska: § 97, al. 4, postanawia, że jeżeli straty i wydatki, któreby w innych przypadkach obciążały ogólny rachunek obrotu, pokrywane są z rezerw, podlegających opodatkowaniu na zasadzie niniejszej ustawy, lub z ich dochodów, to przy wymierzaniu podatku zarobkowego należy je uważać za potrącalne.

Z drugiej strony bezpośrednio po tym paragrafie, § 98 postanawia, że z rezerwami, podległymi opodatkowaniu w myśl niniejszej ustawy, należy pod pewnymi warunkami traktować na równi rezerwy, utworzone w czasie obowiązywania patentu o podatku dochodowym z 29 października 1849 Dz. u. p. Nr. 439.

I tak należy szczególnie udowodnić, że podatek od tych rezerw rzeczywiście był zapłacony. Udanie się takiego dowodu zależne jest z ustawy od tego, czy pomiędzy kwotami, przypadającymi do rozdziału a podstawą opodatkowania z poszcze-

gólnych lat zachodził pewien stosunek, zaś, czy ten warunek został dopełniony, należy osądzić na podstawie rocznej intraty, z której wydzielenie nastąpiło. W dalszem następstwie z tego wynika, że jeżeli wydzielenie nastąpiło z kilku rocznych intrat, to dopełnienie ustawowego warunku należy zbadać i ustalić co do każdej poszczególniej rocznej intraty.

Warunki zrównania starych rezerw z rezerwami, podlegającymi opodatkowaniu według nowej ustawy, są więc tak ułożone, że trzeci warunek, t. j. udowodnienie opodatkowania (wraz z wyłączeniem przeznaczaniem i użyciem stosownie do przeznaczenia) może co do niektórych intrat rocznych udać się, co do innych zaś nie. W ostatnim wypadku właśnie zrównanie starych rezerw w myśl końcowego ustępu § 98 ma nastąpić tylko ilościowo, t. zn. o tyle, o ile dowód opodatkowania się udał. Ponieważ więc tylko częściowo uzyskane zrównanie przy prawno-podatkowym traktowaniu strat i wydatków może być logicznie tylko częściowo skuteczne, to z tego wynika, że przy pokrywaniu wydatków w celach gospodarczych, lub strat administracyjnych z funduszków, które tylko częściowo za opodatkowane przyjęto, uznanie tych wydatków może nastąpić już z ustawy tylko częściowo, to jest w stosunku opodatkowanych do nieopodatkowanych części składowych funduszków. (Przedruk ze „Związku“ Organu Stow. zar. i gosp.).

Ruch wkładek w Związkowych kasach oszczędności za miesiąc sierpień 1907.

	%	Stan kapitału wkładowego z dniem 31. lipca 1907.		W ciągu miesiąca sierpnia 1907.						Różnica		Stan kapitału wkładowego z dniem 31. sierpnia 1907.		
		K.	h.	wynosiły wkładki			zwrócono			K.	h.	K.	h.	
				stron	K.	h.	stron	K.	h.					
Bochnia m.	4 1/2	3,129.831	43	205	102.124	63	207	106.392	88	—	4.268	20	3,125.563	23
Bochnia p.	4 1/2	2,627.840	74	139	61.359	18	105	46.029	81	+	15.329	37	2,643.170	11
Bohorodczany p.	4 1/2	520.765	21	62	10.096	39	65	14.569	72	+	4.473	33	516.291	88
Brzesko p.	4-4 1/2	724.491	90	105	173.898	21	44	72.130	76	+	101,767	45	826.259	35
Brzeżany* p.	4 0/10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Buczacz p.	5 0/10 3 0/10	1,989.762	34	80	78.693	29	145	194.101	73	—	55.408	44	1,934.353	90
Dąbrowa m.	4 1/2	556.800	32	77	47.870	28	61	47.067	85	+	802	43	557.602	75
Dobromil* m.	4 1/2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Dolina p.	4	1,242.646	01	149	57.966	88	150	78.112	21	—	20.145	33	1,222.500	68
Drohobycz m.	4	2,850.983	48	90	49.413	75	113	118.085	55	—	68.671	80	2,782.316	68
Horodnica* p.	4 1/2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Horodnica* p.	4 1/2	672.139	73	36	13.710	37	36	9.705	67	+	4.004	70	676.144	43
Jarosław m.	4 0/10	3,301.870	49	147	49.550	48	220	91.889	84	—	42.339	36	2,259.531	13
Kałuż p.	4 0/10	206.093	31	81	15.975	29	60	18.913	82	—	2,938	53	203.064	81
Kałuż p.	4 1/2	679.550	65	—	—	—	36	22.948	92	—	22.948	32	656.602	33
Kolomyja m.	4	5,033.913	31	543	195.222	30	585	247.649	37	—	51.926	91	4,982.086	40
Kraków m.	3 3/4	38,278.878	12	2545	1,076.502	64	2716	935.161	06	—	141.341	58	38,420.219	70
Kraków* p.	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Krosno m.	4 1/2	1.757.835	54	134	78.569	16	84	53.443	35	+	25.124	81	1,782.960	35
Lwów gal.	3 6/10	81,573.462	22	6098	2,507.886	58	10466	3,223.946	80	—	626.067	22	80,947.402	—
Mielec* p.	4 1/2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Myślenice p.	4 0/10	1,536.007	21	—	37.117	45	—	50.732	34	—	13.614	89	1,572.392	40
Nowy Sącz m.	4 0/10	4,201.646	19	—	258.750	06	—	235.699	80	+	23.050	26	4,224.696	45
Nowy Targ* p.	4 1/2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Podgórze m.	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Przemysł m.	4	7,851.022	53	530	218.097	15	752	393.338	95	—	175.241	80	7,675.780	73
Rzeszów m.	4	3,907.032	09	210	99.141	20	224	139.542	21	—	40.401	01	3,866.631	08
Sambor m.	4	5,626.227	66	362	324.332	72	414	380.030	39	—	55.697	67	5,570.529	99
Sambor* p.	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sanok m.	4 1/2	2,029.157	63	166	139.148	87	138	89.494	29	+	49.654	58	2,078.812	21
Sniatyn m.	5 0/10	120.347	82	25	11.441	09	34	8.871	95	+	2.569	14	122.916	96
Sniatyn* p.	5 0/10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sokal m.	4 1/4	1,275.917	29	129	56.831	17	118	41.530	10	+	15.301	07	1,291.218	36
Stryj m.	4	2,795.793	92	229	105.930	12	251	92.056	43	+	13.873	69	2,809.667	61
Tarnobrzeg p.	4 1/2, 5	1,262.833	38	54	26.439	29	47	15.860	73	—	10.578	56	1,273.411	94
Tarnopol m.	4 1/4	6,610.565	64	1034	291.867	31	985	368.024	02	—	76.156	71	6,594.408	93
Trembowla* p.	4 1/2	1,132.524	19	130	99.428	95	163	105.647	73	—	6.218	78	1,126.305	41
Wadowice p.	4	4,900.171	12	324	209.622	86	276	252.641	25	—	43.018	39	4,857.152	73
Wieliczka* p.	4 1/2 4 1/4	3,586.191	83	162	182.605	71	151	70.320	77	+	112.284	94	3,698.476	77
Zaleszczyki p.	4, 4 1/2, 5	750.187	49	31	22.058	23	57	33.258	84	—	11.200	61	738.986	88

*) Do chwili zamknięcia wykazu nie otrzymaliśmy

Ruch wkładek

w Związku owych kasach oszczędności za miesiąc wrzesień 1907.

	%	Stan kapitału wkładowego z dniem 31. sierpnia 1907.		W ciągu miesiąca września 1907.						Różnica		Stan kapitału wkładowego z dniem 30. września 1907.	
		K.	h.	wynosiły wkładki			zwrócone			K.	h.	K.	h.
				Stron	K.	h.	Stron	K.	h.				
Bochnia m.	4 1/2	3,125.563	23	191	96 651	72	209	85 970	60	10 681	12	3,136.244	35
Dochnia p.	4 1/2	2,648.170	11	—	50.549	86	—	43.379	58	7.170	28	2,650.340	39
Bohorodeczany p.	4 1/2	516.291	88	52	19.086	50	46	13.321	78	5.764	72	523.056	60
Brzesko p.	4-4 1/2	826.259	35	80	45.922	48	43	34.887	55	12.034	93	838.294	28
Brzeżany p.	4 0/10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Buczacz* p.	5 0/10 3 0/10	1 222.500	68	148	36.051	23	141	41.596	37	5.545	14	1,216.955	54
Dąbrowa p.	4 1/2	557.602	75	75	47.064	41	49	42.546	84	4.517	57	562.120	32
Dobromil* m.	4 1/2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Dolina p.	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Drohobycz m.	4	2,782.316	68	94	94.992	20	115	72.775	76	22.216	44	2,804.533	12
Gorlice* p.	4 1/2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Horodenka p.	4 1/2	676.144	43	33	8.472	62	44	16.827	70	8.355	08	667.789	35
Jarosław m.	4 0/10	2,259.531	13	160	84.863	19	163	108.567	49	23.704	30	2,235.826	83
Kałuż (m.)	4 0/10	208.064	81	69	33.257	57	57	16.727	79	16.531	78	219.596	59
Kałuż (p.)	4 1/2	656.602	33	—	—	—	30	12.971	92	12.971	92	643.630	41
Kołomyja m.	4	4 982.086	40	411	164.932	84	571	174.506	45	9.573	61	4,972.512	79
Kraków m.	3 3/4	38,420.219	70	2393	1,146.049	91	2520	1,156.527	28	10.477	37	39,085.659	07
Kraków p.	4	22,921.620	28	1412	739.048	91	1638	971.256	21	232.207	30	22,589.412	98
Krosno m.	4 1/2	1,784.511	16	75	91.055	10	90	83 095	41	7.959	69	1,792.470	85
Lwów gal.	4 0/10	80,947.402	—	8551	2,965.605	13	10215	3,637.372	73	671.767	60	80,275.634	40
Mielec* p.	4 1/2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Myślenice p.	4 0/10	1,572.396	40	—	76.948	25	—	51.199	06	25 749	19	1,598.141	59
Nowy Sącz m.	4 0/10	4,224.696	45	334	267.450	30	378	266.970	33	479	97	4,225.176	42
Nowy Targ* p.	4 0/10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Podgórze m.	4 1/4	3,228.874	96	296	146.420	27	326	113.303	71	33.116	56	3,261.991	52
Przemysł m.	4	7,675.780	73	454	253.894	96	599	262.989	75	9.094	79	7,666.685	94
Rzeszów m.	4	3,866.631	08	224	98.833	34	234	169.341	58	70.508	24	3,796.122	84
Sambor m.	4 1/3	5,570.529	99	289	239 333	49	504	293.051	61	58.718	12	5,516.811	87
Sambor* p.	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sanok p.	4 1/2	2,078.812	21	138	126.103	78	126	77.038	17	49.065	61	2,127.877	82
Śniatyn m.	5 0/10	122.916	96	21	4.151	88	22	3.767	18	384	70	123.301	66
Śniatyn* p.	5 0/10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sokal m.	4 1/4	1,291.218	36	94	31 635	68	107	53.725	69	22.089	01	1,269.129	35
Stryj m.	4	2,809.667	61	178	94 114	56	249	137.247	44	43.132	88	2,766 534	73
Tarnobrzeg p.	4 1/4-5	1,279.411	94	72	66.437	99	55	42.548	98	23 889	01	1,297 300	95
Tarnopol m.	4 1/4	6,594.408	93	788	206 557	78	804	254.740	10	48.182	32	6,546.226	61
Trembowla p.	4 1/3	1,126.305	41	75	25 249	44	101	41.500	83	16.251	39	1,110.054	02
Wadowice p.	4 0/10	4,857.152	73	287	107.062	26	247	152.215	84	45 153	58	4,811.999	15
Wieliczka p.	4 1/2 4 1/4	3,698.476	77	193	67.838	68	128	97 972	13	30.133	45	3,668.343	32
Zaleszczyki p.	4-4 1/2-5	738.986	88	53	37.094	68	37	25.024	55	12.070	13	751.057	01

W tem odsetki dopisane ad 1). 676.916-74.

*) Do chwili zamknięcia wykazu nie otrzymaliśmy.

Galicyjska Kasa oszczędności wydaje bezpłatnie puszki oszczędności

osobom które złożą kwotę 5 Kor. --- na książeczkę wkładową.

JAN BROMILSKI

we Lwowie ul. Karola Ludwika (Grand Hotel).

Skład paperów, przyborów do psania rysowania
poeca wyrobu krajowego

Księgi buchalteryczne, najrozmaitsze z tekstem polskim, księgi kopjowe etc.

Wykonuje księgi i druki dla kas oszczędności podług podanych wzorów, papiery listowe i koperty z nagłówkami, stampile, numeratory, pieczętki papierowe, gumowe i t. p.

Ceny niższe! Stałym odbiorcom opust!

Długoletni dostawca Gal. Kasy Oszczędności i innych Instytucyi.

Nakładem Związku gal. kas oszczędności
wyszła

INSTRUKCYJA MANIPULACYJNA

dla

KAS OSZCZĘDNOŚCI

Cena za egzemplarz 18 koron.

== Do nabycia w Biurze Związku. ==

DOM BANKOWY

Kantor wymiany

SOKAL & LILIEN

kupuje i sprzedaje wszelkie papiery wartościowe i waluty zagraniczne po możliwie najskrupulatniejszych kursach, uskutecznia pod takimi samymi warunkami wszelkie zlecenia giełdowe zarówno na giełdzie wiedeńskiej jak i na giełdach zagranicznych, wypłaca wszelkie kupony możliwie bez potrącenia jakiegokolwiek prowizji inkasowej.

Filia c. k. uprz. austriackiego

Zakładu kredytowego

dla handlu i przemysłu

WE LWOWIE

wydaje codziennie (z wyjątkiem niedziel i świąt) w godzinach od 9 do 12 przedpoł. i od 3 do 4 popoł.

książeczki wkładkowe

z 4% oprocentowaniem

Na żądanie wypłaca kwoty do 5000 k. jednego dnia i na jedną książeczkę bez wypowiedzenia.

Kupuje i sprzedaje

wszelkie papiery wartościowe i monety po kursie dziennym bez doliczenia prowizji, wydaje przekazy i akredytywy na zagraniczne miejsca, przyjmuje zlecenia giełdowe, bierze w przechowanie papiery wartościowe i udziela na nie zaliczek.

**Bilety wizytowe
litografowane, - -
Zaproszenia ślubne
i balowe, - - - - -**

OD ROKU 1773 ISTNIEJĄCA

DRUKARNIA

wykonuje wszelkie roboty drukarskie od najdrobniejszych, jako to: koperty, listy kupieckie, memoranda, ogłoszenia, druki gospodarskie itp. do najwykwintniejszych tabel, druków dla kas oszczędności i banków, ilustracji, dzieł i broszur.

Zakład nasz zaopatrzony w najlepsze maszyny pospieszne, poruszane siłą mechaniczną i posiadający najnowsze urządzenia, może zaowocować nawet najwybredniejsze wymogi w dziale tak drukarskim jakoteż litograficznym.

Z poważaniem

Piller, Neumann i Sp.

Lwów ul. Łyczakowska l. 3.

Wiedeński Bank Związkowy

FILIA WE LWOWIE.

Kapitał akcyjny:
K. 80,000,000.

Fundusze rezerwowe:
K. 23,027,428-13.

LWÓW

we własnym gmachu przy
ul. Jagiellońskiej 13.

Telefon nr. 57. Dyrekcya
Telefon nr. 358. Kantor
wymiany.

Zakład centralny
Wiedeń

FILIE: Augsburg, Berno, Budapeszt, Czernowce, Grac, Prosciejów, W Neustadt i St. Pölten.

12 kantorów wymiany i kas depozytowych we Wiedniu.

Zatwiera wszelkie interesa bankowe oraz transakcje w zakresie kantorów wymiany wchodzące a mianowicie:

Przyjmuje wkładki w rachunku czekowym i w rachunku bieżącym. Przyjmuje wkładki na 4% książeczek wkładkowe. Oprocentowanie rozpoczyna się z dniem następnym po złożeniu wkładki a kończy się z dniem poprzedzającym podjęcie wkładki. Podatek rentowy opłaca bank z własnych funduszy. Eskontuje weksle, otwiera kredyty i udziela zaliczki w podkład papierów wartościowych. Przeprowadza wszelkie obroty giełdowe na targach krajowych i zagranicznych. Kupuje i sprzedaje papiery wartościowe, waluty i przekazy na zagraniczne miejsca.

Wydaje listy kredytowe na wszystkie kraje. Wymienia kupony i wylosowane papiery wartościowe. Inkasuje weksle we wszystkich miejscach krajowych i zagranicznych. Przechowuje papiery wartościowe i zarządza nimi. Ubezpiecza papiery wartościowe przed stratami z wylosowania. Rewiduje bezpłatnie numera losów i innych papierów wartościowych, podlegających losowaniu. Najkorzystniejsze. Pilne ezuwanie nad interesami klienteli. Ułatwienia wszelkiego rodzaju, umożliwione doświadczeniem i rozgałęzionymi stosunkami w całym świecie kupieckim.